

ESIOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN MUUTOS / LUKU 5.3 OPPILASHUOLTO JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN

LUKU 5.3 Oppilashuolto

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta esiopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä lapsi, oppilaitoksesta nimitystä esiopetusyksikkö tai esiopetus. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä¹.

Lasten kehitysympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten myötä oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa esiopetuksen perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus².

Lapsella on oikeus saada maksutta oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää³. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetusyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon.⁴ Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Esiopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laati- misesta. Esiopetuksen toteuttamiseen kuuluvasta kasvun ja oppimisen tuesta määrätään perusteiden luvussa 4⁵.

5.3.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus⁶. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset.⁷ Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa.

Esiopetuksessa oppilashuolto on esiopetusyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökun-

¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 1 § 3 mom.

² YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § 4 mom.

⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 1 ja 2 mom.

⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 §

⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § 1 mom.

⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 § 1 mom.

nalla.⁸ Oppilashuollon palveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhoitopalvelut, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina⁹. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen kehitysympäristöihin kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla¹⁰. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräjassa¹¹.

Lapsen huoltajalle annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja¹². Lapsen ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisää oppilashuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen välinen vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa lapsen terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään esiopetusyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia¹³.

*Oppilashuoltoryhmät*¹⁴

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi ikäryhmälle suunnattuja terveydenhoitopalveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon kuten esi- ja perusopetuksen yhteinen.

Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa esiopetuksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Jos esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, voi koulukohtainen oppilashuoltoryhmä toimia myös esiopetuksen oppilashuoltoryhmänä. Ryhmää johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se esiopetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu¹⁵. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen

⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 § 1 ja 2 mom.

⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 3 mom. ja terveydenhuoltolaki (1326/2010) 15 §

¹⁰ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

¹¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 §

¹² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 § 1 ja 2 mom.

¹³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 25 §

¹⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 § 1 - 4 mom.

¹⁵ Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013

harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai lapsen läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää huoltajan suostumusta.

5.3.1. Monialainen oppilashuollon yhteistyö ja oppilashuoltoryhmät Kuopion kaupungissa

Esiopetuksen oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä sekä opetustoimen että sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Esiopetuksessa oppilashuolto on esiopetusyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökunnalla. Esiopettajien työvälineenä on Esiopetuksen Kellomalli, jonka tehtävänä on jäsentää ja aikatauluttaa esiopetusvuotta. Kellomallissa on avattu kuukausittain oppilashuoltotyöhön liittyvä monialainen ja huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö.

Esiopetuksen oppilashuollon muodostavat esiopetusyksikön henkilöstö, konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto), koulupsykologi-, kuraattori-, lastenneuvola- ja kouluterveydenhuoltopalvelut. Eri ammattiryhmien välinen ja työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa. Oppilashuoltoa toteutetaan suunnitelmallisessa yhteistyössä huoltajan kanssa ja varmistetaan lapsen ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa.

Esiopetus toimii läheisessä yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Tiivistä yhteistyötä tehdään esiopetuksen ja alkuopetuksen nivelvaiheessa. Yhteistyö on tärkeää suunniteltaessa ja kehitettäessä esiopetuksen oppilashuoltoa. Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon.

Kuopiossa opiskeluhuollon ohjausryhmänä toimii Kasvun ja oppimisen palvelualueen/lautakunnan nimeämä työryhmä. Opiskeluhuollon ohjausryhmään todennäköisesti kuuluu johtavia viranhaltijoita. Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista aina esiopetuksesta toisen asteen opetukseen ja lukiokoulutukseen. Ryhmään kuuluu edustus esiopetuksesta, perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, ammatillisesta 2. asteen koulutuksesta, nuorisotoimesta, neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta, Kasvun ja oppimisen tuesta, lastensuojelusta sekä mielen-terveyspalveluista. Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa.

Kaikissa esiopetusyksiköissä toimii yhteisöllisestä oppilashuollosta vastaava monialainen yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä, jonka keskeisenä tehtävänä on huolehtia esiopetusyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisestä. Ryhmä vastaa yksikkökohtaisen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista sekä laatii oppilashuoltosuunnitelman, jota arvioidaan ja päivitetään. Ryhmän tehtävänä on myös päivittää oppilashuoltosuunnitelmaan liittyviä asiakirjoja. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa ja kokoontumiskerrat määritellään yksikkökohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa konsultoida asiantuntijoita.

Esiopetusyksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän muodostavat yksikön koosta riippuen päiväkodinjohtaja, ohjaava erityislastentarhanopettaja (oelto) / konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto), psykologi, kuraattori, lastenneuvolan terveydenhoitaja, esiopetushenkilöstön ja huoltajien edustajat. Ryhmää johtaa päiväkodinjohtaja. Terveys- ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä on mukana sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

Asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Koollekutsujana toimii esiopettaja tai oppilashuollon palvelui-

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

den edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka laatii oppilashuoltokertomuksen.

Lapsen asioiden käsittelyssä voivat olla mukana huoltajat ja heidän kirjallisella suostumuksellaan muiden yhteistyötahojen asiantuntijoita. Yksittäistä lasta koskevaan asiantuntijaryhmään voivat osallistua vain ne henkilöt, joille huoltaja antaa luvan.

5.3.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.¹⁶ Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Lapsella on oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin¹⁷, joihin kuuluvat niin fyysinen, psyykinen kuin sosiaalinenkin turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana yksikkökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja, päiväkodin johtaja tai rehtori ilmoittaa esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.¹⁸

Rakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvaluotteluun koskevat toimintatavat. Kun esiopetus järjestetään koulussa, otetaan myös esiopetus huomioon kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa¹⁹.

5.3.2 Yhteisöllinen oppilashuolto Kuopion kaupungissa

Oppilashuoltotyö on osa arkipäivän toimintakulttuuria, jolla varmistetaan niin lasten kuin henkilökunnan turvallisuutta ja työrauhaa edistävää ilmapiiriä esiopetusyhteisössä. Kuopion varhaiskasvatus- ja lastenneuvolapalvelut sekä lastensuojelu tekevät suunnitelmallista, alueellista ja ennaltaehkäisevää yhteistyötä yhteistyösopimusten mukaisesti.

Kouluissa, joissa esiopetus toimii koulun yhteydessä, esiopetuksen henkilöstö on mukana monialaisen yhteisöllisen oppilashuollon tapaamisissa. Monialaisessa oppilashuoltoryhmässä laaditaan yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen oppilashuollon kokonai-

¹⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 § 1 mom.

¹⁷ Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

¹⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 ja 7 mom. (1267/2013)

¹⁹ Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimusraportti 1326/2010) 16 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 12 §

suus. Koulukuraattorit ja – psykologit sekä neuvola- ja kouluterveydenhuolto edistävät tehtävissään lasten ja esiopetusyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja esiopetuksen välistä yhteistyötä.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa Kasvun ja oppimisen palvelualueen omavalvontaa. Omavalvonta suoritetaan yhteistyössä esiopetuksen ja Kasvun ja oppimisen tuen vastuussa olevien viranomaisten kanssa²⁰.

Oppilashuoltosuunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa²¹.

5.3.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan

- lapselle annettavia terveydenhoitopalveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina,
- oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä
- yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.²²

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveystä. Esiopetuksen oppilashuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen²³. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskeissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti²⁴. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Oppilashuoltotyö järjestetään niin, että lapsi voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Työssä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen lapsen tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu huoltajan suostumukseen. Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai lapsen läheisiä.²⁵ Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta²⁶.

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:²⁷

²⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 § 1 mom.

²¹ Lastensuojelulaki (417/2007)12 § 1 mom.

²² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 1 mom.

²³ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

²⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 § 1 mom.

²⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 1 ja 2 mom.

²⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 26 § 3 mom.

²⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 2 mom. ja 20 § 1, 3 ja 4 mom.

- yksittäisen lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireille panija,
- lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.²⁸

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä lasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä lasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.²⁹

Terveystieteiden henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.³⁰

Lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi³¹. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä lapsen opettajalle, rehtorille tai päiväkodin johtajalle ja opetuksen järjestäjälle lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot³². Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä lapsen huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta³³. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle esi- tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden esi- tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä.³⁴

5.3.3 Yksilökohtainen oppilashuolto Kuopion kaupungissa

²⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 5 mom.

²⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom.

³⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 2 mom., laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 12 § ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

³¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 2 mom.

³² Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (1288/2013)

³³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 3 mom.

³⁴ Perusopetuslaki 40 § 4 mom. (1288/2013)

Yksilökohtaisella oppilashuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ennaltaehkäisyssä. Kasvun ja oppimisen tuen yksikkö vastaa yksilökohtaisen oppilashuollon henkilöstön (psykologi- ja kuraattoripalvelut) resursoinnista esiopetukseen. Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualue / terveydenhoito palvelu järjestää lasten neuvolapalvelut. Esiopetusyksikön yksilökohtaisen oppilashuoltotyön resurssit kuvataan vuosittain kunkin esiopetusyksikön oppilashuoltosuunnitelmaan. Suunnitelmaan kuvataan kokonaisarvio esiopetushenkilöstön ja oppilashuollon työntekijöiden oppilashuoltotyöhön varatusta ajasta.

Monialaiseen yksilölliseen oppilashuoltoon kuuluvat myös tahot, jotka liittyvät lapsen kasvun, kehityksen, hyvinvoinnin ja terveyden sekä oppimisen edistämiseen ja seuraamiseen. Käytettävissä ovat Avohoidon kuntoutuksen lastenpalvelut (puhe-, toiminta- ja fysioterapia), Perheneuvola, Lasten- ja Nuorten mielen-terveyspalvelut ja Lastensuojelun avohuollon palvelut.

Monialainen yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan kirjalliseen suostumukseen. Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella lapsen asioiden käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai lapsen läheisiä. Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Mikäli neuvon pyytäminen koskee ryhmän ulkopuolisia asiantuntijoita, tarvitaan huoltajan kirjallinen suostumus. [Linkki > suostumuslomake](#)

Ryhmän valitsema vastuuhenkilö laatii oppilashuoltokertomuksen yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä. Oppilashuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä.

Mikäli sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

[Linkki > Oppilashuoltokertomuslomake](#)

Opetuksen järjestäjänä Kasvun ja oppimisen palvelualue vastaa oppilashuoltorekisterin ylläpidosta lain edellyttämällä tavalla.

Terveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomuksiin ja muihin potilasasiankirjoihin. Oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

5.3.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

Esiopetuksessa opetussuunnitelma tulee myös oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa³⁵. Valmistelutyössä tehdään yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat

- kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus³⁶,
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta³⁷ sekä

³⁵ Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

³⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 § ja lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.

³⁷ Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

- yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma³⁸.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä yksikkökohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

5.3.4 Oppilashuoltosuunnitelmat Kuopion kaupungissa

Esiopetussuunnitelma on oppilashuollon osalta laadittu yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhoitoviranomaisten kanssa.

Huoltajien osallisuus varmistetaan kunkin esiopetusyksikön oman toimintakulttuurin mukaisesti esim. vanhempainyhdistyksen, yhteisöllisten vanhempainiltojen tai sähköisten kommentointi – ja osallistumismahdollisuuksien kautta.

Valmistelutyöhön tarvittavat muut viranomaiset / yhteistyökumppanit kutsutaan yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään tai tarvittavat tiedot päivitetään aktiivisen yhteistyön kautta.

5.3.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta

Opetussuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimitatavat. Siinä määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä yksikkökohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset. Oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaaviin linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus kaikissa yksiköissä. Yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään yksikkökohtaisesti.

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma³⁹

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman esiopetusyksikön yhteinen. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa⁴⁰.

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla esiopetuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

Yksikkökohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään seuraavat asiat:

³⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

³⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

⁴⁰ Lastensuojelulaki (417/2007)12 § 1 mom.

1. *Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut*⁴¹

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio esiopetusyksikön oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitkä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta tukee esiopetuksen käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Arviossa huomioidaan oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti lasten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan esiopetusyhteisön ja -ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä esiopetuksessa. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös lapsilta ja huoltajilta sekä esiopetuksen ja oppilashuollon henkilöstöltä saatava tieto.

Oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio esiopetuksen käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan:

- oppilashuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava monialainen yhteistyö sekä
- oppilashuollon palvelujen kohdentaminen yksittäisiin lapsiin, yhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. *Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat*⁴²

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen ja sen toimintatavat esiopetusyhteisön ja -ympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoonpano ja toimintatavat,
- oppilashuollon yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa sekä erityisesti esiopetuksen siirtymävaiheissa,
- yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä,
- tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus,
- esiopetuksen kuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet,
- suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a. Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä⁴³

⁴¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 1-kohta

⁴² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta

⁴³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2. mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 mom. (1267/2013)

Lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä lasten keskinäiset että lasten ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet esiopetuksessa. Suunnitelmassa kuvataan:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen,
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla,
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta,
- yhteistyö huoltajien kanssa,
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille sekä
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilashuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma⁴⁴. Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa,
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa,
- sisäisen ja ulkoisen sekä esiopetuksen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet,
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille,
- toimintavalmiuksien harjoittelu sekä
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

*3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen*⁴⁵

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisten tukitoimien toteuttamiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä,
- lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa,
- esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa kuten perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmat,
- asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä,
- oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys sekä
- yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoito.

*4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa*⁴⁶

⁴⁴ Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §

⁴⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2. mom. 2-kohta

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon toimintatavat lasten ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiksi. Suunnitelmassa kuvataan

- lapsen ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa sekä
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen huoltajille ja yhteistyötahoille.

5. *Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen*⁴⁷

Opetuksen järjestäjä seuraa esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelman toteutumista⁴⁸.

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi⁴⁹. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho esiopetuksessa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen esiopetuksen oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen lapsille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta⁵⁰.

5.3.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta Kuopion kaupungissa

Esiopetuksen oppilashuollon tavoitteena on lasten kasvun ja oppimisen sekä hyvinvoinnin tukeminen ja turvaaminen. Kuopiossa oppilashuoltosuunnitelman perusrakenne seuraa valtakunnallista rakennetta. Esiopetusyksiköt noudattavat Kuopion kaupungin esiopetusyksikkökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa ja täydentävät / täsmentävät sitä niiltä osin kuin tässä luvussa erikseen määritellään.

Yksikkökohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään seuraavat asiat:

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut Kuopion kaupungissa
2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat Kuopion kaupungissa
3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen Kuopion kaupungissa
4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa Kuopion kaupungissa
5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen Kuopion kaupungissa

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut Kuopion kaupungissa

⁴⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2. mom. 3-kohta

⁴⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2. mom. 5-kohta

⁴⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 4 mom.

⁴⁹ Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013

⁵⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 § 1 mom.

Esiopetusyksikkö laatii arvion oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista. Suunnitelmaan sisällytetään arvio käytettävissä olevista neuvolan ja koulun terveydenhoitajan, psykologin, kuraattorin, lastensuojelun ja kelton palveluista. Suunnitelmassa huomioidaan resurssit yhteisölliseen ja yksilölliseen oppilashuoltotyöhön sekä kuvataan työn- ja vastuunjako. Lisäksi kuvataan esiopetusyhteisön ja ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet, tehostettua ja / tai erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä. Valmistelussa otetaan huomioon lapsilta ja huoltajilta, esiopetuksen henkilöstöltä ja oppilashuollosta saatava tieto.

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan:

- lastenneuvolapalvelujen osalta 6 -vuotistarkastus, lisäkäynnit
- kouluterveydenhuollon palvelut
- psykologi- ja kuraattoripalvelut
- työn – ja vastuunjako, arvio oppilashuoltotyöhön varatusta ajasta sekä lapsimäärästä /oppilashuollon henkilöstö
- suunnitelman kuvauksessa hyödynnetään olemassa olevia yhteistyösopimuksia
- monialainen yhteistyö: avohoidon lasten kuntoutuspalvelut, lastensuojelun avohuolto, perheneuvolan palvelut ja lasten- ja nuorten mielenterveyspalvelut
- monialaisen yhteisöllisen esiopetusyksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoonpano ja tehtävät
- monialaisen yksilökohtaisen tapauskohtaisesti koottavan asiantuntijaryhmän kokoonpano
- huoltajien osallisuus oppilashuoltotyössä

Oppilashuoltopalvelujen järjestäminen:

Lastenneuvolapalvelut

Lastenneuvolan terveydenhoitajapalvelut ja haja-asutusalueiden lääkäripalvelut tarjotaan lähipalveluina asuinalueilla. Taajama-alueen lääkäripalvelut on keskitetty viiteen (5) neuvolaan. Palvelut toteutetaan Kansanterveysasetuksen (338/2011) ja Lastenneuvolaoppaan (14/2004) edellyttämällä volyyymillä, 390 lasta/1 terveydenhoitaja ja 540 lasta/ lääkärin viikkotyöpäivä.

Lastenneuvolatoiminnan tavoitteena on lasten fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä perheiden hyvinvoinnin edistäminen perheiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti sekä vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä ja koko perheen hyvinvoinnista vastuunottamisessa.

Asetuksen mukaan kunnan on järjestettävä 10- 11 terveystarkastusta 1. ikävuoden aikana ja 6 terveystarkastusta 1½ - 6 – vuotiaana. Erityisen tuen tarpeessa oleville perheille järjestetään lisäkäyntejä varhaisen tuen tarjoamiseksi perheiden pulmatilanteissa.

Kuopiossa esiopetusikäisen (6v) määräaikaistarkastus toteutuu neuvolan ja esiopetuksen yhteistyönä. Esiopetuksessa arvioidaan lapsen kouluvalmiutta ja neuvolassa toteutetaan terveydentila-arvio terveysneuvontoihin, annetaan rokotukset ja tuetaan ja vahvistetaan vanhempia ja lasta perheen siirtyessä uuteen elämäntilanteeseen.

Kouluterveydenhuollon palvelut

Kouluterveydenhoitajat ja lääkärit toimivat kouluilla (yksityiskoulut mukaan lukien) Kansanterveysasetuksen (338/2011) ja kouluterveydenhuollon laatusuosituksen edellyttämällä volyyymillä, 1 th / 600 oppilasta tai vastaavasti yhtä viikkotyöpäivää kohti 120 oppilasta. Läsnaolo kouluilla riippuu koulun koosta. Vastaa- vasti koululääkärillä 500 oppilasta/ 1 viikkotyöpäivä. Läsnaolo kouluilla edellyttää sitä, että koulutervey-

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

denhoitajalle, koululääkärille että muulle oppilashuollolle järjestetään riittävät ja asianmukaiset työskentelytilat.

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä vanhempien, oppilaiden, opettajien ja oppilashuollon muun henkilöstön kanssa.

Asetuksen mukaan kunnan on järjestettävä oppilaalle terveystarkastus jokaisella vuosiluokalla eli oppilaalle tehdään peruskoulun aikana yhteensä yhdeksän terveystarkastusta. Laajat terveystarkastukset tulee järjestää oppilaille koulun alkaessa 1.luokalla, murrosiän alkaessa 5.luokalla ja peruskoulun loppuvaiheessa jatko-opintoihin valmistauduttaessa 8.luokalla. Asetus velvoittaa, että erityisen tuen tarpeen arvioimiseksi ja toteuttamiseksi tulee tarvittaessa järjestää lisäkäyntejä ja kotikäyntejä. Muita kotikäyntejä ja ryhmätilaisuuksia on järjestettävä tarpeen mukaan.

Huoltajat täyttävät terveystarkastuksen kouluuntulotarkastusta varten ja vievät sen koulun terveydenhoitajalle. Esiopettaja laatii tiedonsiirtolomakkeen, jonka huoltajat toimittavat yhdessä terveystarkastuksen kanssa terveydenhoitajalle kouluuntulotarkastuksessa.

Koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut

Kaikille Kuopion kaupungin esiopetusyksiköille on nimetty koulupsykologi ja -kuraattori. Työ tapahtuu pääasiassa kouluilla. Koulupsykologi ja –kuraattoripalvelut on alueellisesti jaettu ja järjestetty. Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan oppilashuollon psykologin ja kuraattorin antamaa kasvun ja oppimisen tukea ja ohjausta.

Ehkäisevä lastensuojelutyö

Lapsen vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Esiopetuksen tehtävänä on tukea ja tarjota tarvittaessa vanhemmille apua heidän kasvatustehtävässään. Kun huoli lapsen tilanteesta herää, asia otetaan ensin puheeksi huoltajien kanssa.

Ehkäisevän lastensuojelutyön taustalla on käsitys lasten ja nuorten oikeudesta hyvään lapsuuteen ja mahdollisuudesta turvalliseen kasvuun, kehitykseen ja riittävään osallisuuteen. Ehkäisevän lastensuojelun tavoitteena on toteuttaa lasten oikeuksien sopimuksen periaatteita. Sopimuksen mukaan ehkäisevällä työllä suojellaan lapsiväestöä, tuetaan lapsiväestöä osallistumaan itseään ja yhteiskunnallisia asioita koskeviin päätöksiin sekä varmistetaan, että lapsilla on aikuisten kanssa tasa-arvoiset mahdollisuudet yhteiskunnallisiin voimavaroihin. Keskeistä on lasten hyvinvoinnin edistäminen osana ehkäisevää lastensuojelua. Tavoitteena on myös pyrkiä ehkäisemään ongelmien syntymistä sekä lasten hyvinvointia, kasvua ja kehitystä vaarantavien tekijöiden ilmaantumista. Tällöin kaikki yhteiskunnallinen, yhteisöllinen ja yksilöllinen toiminta, jolla edistetään lasten hyvinvointia ja ehkäistään lasten pahoinvointia, on ehkäisevää työtä.

Ongelmien ehkäisy toteutuu kaikille lapsille suunnatuissa palveluissa, joissa tuetaan myös lasten vanhempia tai huoltajia. Ehkäisevällä työllä voidaan lisätä lasten hyvinvointia suojaavia rakenteita sekä vähentää lasten haavoittuvuutta erilaisten hyvinvointia uhkaavien riskitekijöiden suhteen.

Ehkäisevä työ on nähtävissä myös rajatumpana, kohdennettuna toimintana. Tällöin perheiden haasteellisiin elämäntilanteisiin on tarjolla erityistä tukea ja palveluja, joiden tarkoituksena on ehkäistä lasten ja nuorten huono-osaisuutta ja syrjäytymistä. (*Sosiaaliportti: Lastensuojelun käsikirja 2011*)

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

Lastensuojelun työntekijöitä voi konsultoida puhelimitse, mikäli esiopetuksen työntekijöillä on huoli lapsen tilanteesta.

Lastensuojeluilmoitukset Kuopiossa

Lastensuojeluilmoitukset ja pyynnöt lastensuojelutarpeen arvioimiseksi käsitellään Lastensuojelutarpeen arviointiyksikössä seitsemän arkipäivän sisällä ja arvioidaan, tarvitaanko kiireellisiä toimenpiteitä vai aloitetaanko lastensuojelutarpeen selvitys (LsL 27 §). Lastensuojelutarpeen selvityksessä tavataan lasta ja vanhempia ja selvitetään lapsen ja perheen tilannetta ja lapsen kasvuolosuhteita. Selvityksen perusteella päätehtään, jatkuuko lastensuojelun asiakkuus ja tarvitaanko lastensuojelun tukitoimia.

Kasvatus- ja perheneuvonnan palvelut

Perheneuvola tuottaa 0-12 – vuotiaiden lasten ja heidän perheidensä kasvatus- ja perheneuvonnan palvelut Kuopion kaupungin alueella. Kuopiossa työskentelee kolme sosiaalityöntekijää ja psykologia. Lisäksi Nilsiässä työskentelee sosiaalityöntekijä ja psykologi, jotka hoitavat myös alueen kasvatus- ja perheneuvonnan oppilashuoltotyön lisäksi. Hallinnollisesti perheneuvola on osa kasvun ja oppimisen palvelualueelle sijoitettava kasvun ja oppimisen tuen avainprosessia, yhdessä oppilashuollon ja kouluterveydenhuollon kanssa. Perheneuvolatiimillä on tiiminvetäjä. Perheneuvolan työntekijöiden lähiesimiehenä toimii kasvun ja oppimisen tuen johtaja.

Perheneuvolan päätehtävänä on:

- 1) Antaa ohjausta, neuvontaa ja muuta asiantuntija-apua ihmissuhteisiin, perhe-elämään ja lasten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä
- 2) Järjestää tutkimusta ja hoitoa lasten kasvatukseen ja perhe-elämään liittyvissä ongelmissa.

Ks. lisätietoja www-sivut <http://www.kuopio.fi/web/sosiaalipalvelu>

Tämä tapahtuu tarjoamalla konsultaatioapua ja asiantuntemusta lasten kasvusta ja oppimisesta päävastuussa oleville tahoille (vanhemmat, varhaiskasvatus, perusopetus) jalkautuvaa työtappaa käyttäen ja varustamalla näitä tahoja tunnistamaan ja ennaltaehkäisemään lasten ja perheiden psyykkiseen hyvinvointiin kohdistuvia uhkia.

Perheneuvola on tehostetun tuen palvelua, johon 0 -12 – vuotiaiden lasten perheet hakeutuvat omaehtoisesti. Lähetettä ei tarvita. Hoidollinen asiakastyö painottuu lyhytkestoisiin, yleensä määräaikaisiin jaksoihin. Mikäli lapsen ja perheen tilanne näyttäisi vaativan pitempikestoista terapiaa tai lapsen tilanteessa korostuvat psykiatriset ongelmat, hoitovastuu siirtyy Lasten mielenterveysyksikölle.

Perheneuvola pyrkii tekemään tiivistä yhteistyötä esiopetuksen, perusopetuksen, oppilashuollon, kouluterveydenhuollon kanssa, vaikkei perheneuvolan vakituista edustusta olekaan mahdollista tuoda oppilashuoltoryhmiin. Koulukuraattorien, psykologien ja perheneuvolan työnjako on kyettävä sopimaan joustavasti kunkin oppilaan ja hänen perheensä tarpeiden mukaisesti.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat Kuopion kaupungissa

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen kasvu- ja oppimisympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Ympäristön turvallisuus taataan kaikissa tilanteissa.

Yhteisöllinen oppilashuolto järjestetään kussakin esiopetusyksikössä yhteisöllistä oppilashuoltotyötä tekevän ryhmän toimesta. Tämän ryhmän vetäjänä toimii päiväkodinjohtaja. Yhteisöllinen oppilashuoltotyö on ennen kaikkea työtä esiopetusyksikön ja esiopetusympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Oppilashuoltoryhmän tehtävänä on esiopetusyksikkökohtaisen oppilashuollon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arvioiminen.

Oppilaan ja opiskelijan terveyden edistämiseksi on esiopetusyhteisön ja koulu- ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastettava joka kolmas vuosi. Tarkastus on tehtävä yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden tai opiskelijoiden, koulu- tai opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. (Kansanterveyslaki 380/2009, 12§).

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen oppilashuollon kokonaisuus:

Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan monialaisen yhteisöllisen esiopetusyksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoonpano. Oppilashuoltoryhmän kokoontumisia varten varataan esiopetusyksikön kokoon ja toiminnan laajuuteen suhteutettuna tarpeellinen määrä tapausaikoja. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti lukuvuosittain ja kokoontumiskerrat määritellään yksikkökohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan.

Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteistyö myös muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa, erityisesti esiopetuksen ja alkuopetuksen nivelvaiheessa (Kellomalli).

Lisäksi kuvataan yhteistyötä alueellisesti esiopetusyksikön ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä. Esiopetusyksiköt ovat yhteydessä oman alueensa mm. seurakuntiin, urheiluseuroihin, museoihin, poliisiin ja palokuntaan sopien yhteistyöstä.

Esiopetusympäristön ja – yhteisön hyvinvointi. Esiopetusyksikön oppilashuoltosuunnitelmassa pitää olla tieto, kun oppilashuoltosuunnitelmassa viitataan kaupunkitasoisin terveellisyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia edistäviin suunnitelmiin.

Kuopion kaupungissa on laadittu seuraavat turvallisuutta edistävät ohjeet:

- Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma
- Lähietsintäsuunnitelma
- Lääkehoitosuunnitelma
- Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Suunnitelma valmisteilla.
- Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka – ja vaaratilanteissa

Tapaturmien ehkäiseminen ja hoitoonohjaus. Vastuu lapsen sairaanhoidon järjestämisestä kuuluu huoltajalle. Lapsen sairaanhoidosta huolehtii terveyskeskuksen omalääkäri. Kouluterveydenhuolto antaa ensiavun ja järjestää mahdolliseen jatkohoitoon ohjaamisen esiopetuspäivän aikana äkillisesti sairastuneille sekä tapaturmissa itsensä satuttaneille lapsille niissä esiopetusyksiköissä, joissa esiopetus järjestetään koulun yhteydessä.

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

Tapaturmien ehkäisystä ja ensiavusta on koulu- ja esiopetusyksikkökohtaiset suunnitelmat, jotka laaditaan terveydenhuollon henkilöstön, päiväkodinjohtajan ja esiopettajien yhteistyönä. Esiopettajien, esiopetusyksikön muun henkilöstön ja lasten on oltava selvillä siitä, miten toimitaan tapaturman sattuessa, minne lapsi ohjataan hoitoon ja kenelle tästä on ilmoitettava. Jokaisessa esiopetusyksikössä tulee olla myös tarkoitukseenmukainen ensiapuvälineistö. Välineistön kunnosta ja täydentämisestä huolehtivat esiopetus- ja terveydenhuoltohenkilöstö yhdessä.

Esiopetusmatkat ja kuljetus. Koulumatkat ovat tärkeä osa lasten ja nuorten päivittäistä liikkumista. Lisäksi lasten saattaminen koulujen / esiopetusyksiköiden pihoille lisää liikennettä koulujen / esiopetusyksiköiden läheisyydessä heikentäen jalan ja pyörällä tulevien lasten ja huoltajien turvallisuutta. Näin ollen Kuopion kaupunki suosittelee, että matkat kuljetaan ensisijaisesti kävellen tai pyöräillen, mikäli tämä matkan pituus huomioiden on mahdollista. Huoltajan vastuulla on opettaa lapselle turvallinen reitti ja tapa kulkea liikenteessä. Tieliikennelain mukaan jalankulkijan on pimeään aikaan yleensä käytettävä asianmukaista heijastinta.

Koulukuljetuksen saavat ne oppilaat, joilla on siihen perusopetuslain 32 §:n mukainen oikeus. Koulukuljetus järjestetään oppilaan lähikouluun, jos esi- tai perusopetuksen 1 - 2-luokkalaisen koulumatka on yli 3 kilometriä. Muille oppilaille järjestetään koulukuljetus, jos matka on yli 5 kilometriä. Koulukuljetus järjestetään myös, jos koulumatka on vaarallinen tai jos oppilas tarvitsee koulukuljetuksen lääkärin/koulupsykologin lausunnon perusteella.

Koulumatka mitataan kotipiportilta kouluportille lyhintä mahdollista jalankulkukelpoista reittiä käyttäen. Oppilas voidaan velvoittaa kulkemaan omin neuvoin osan koulumatkasta. Oppilaan itse kuljettava matka koulukuljetusreittein varteen voi olla enimmillään kolme kilometriä. Päivittäiseen koulumatkaan käytettävä aika odotuksineen saa kestää enintään 2,5 tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään 3 tuntia. Koulumatkaan käytettävän ajan laskemiseen käytetään muun muassa linja-autoliikenteen aikatauluja.

Yhteishuoltajuudessa oleville oppilaille koulumatkat korvataan em. perusteiden ainoastaan lähikouluun, johon oppilas vakituisten osoitteensa mukaan kuuluu.

Huoltajien tehtävänä on huolehtia lapsen saattamisesta kunnan järjestämään kuljetukseen sekä tukea lapsen kodin ulkopuolella tapahtuvaan liikkumiseen liittyvää itsenäistymistä.

Mikäli oppilas käy huoltajan pyynnöstä muuta kuin lähikoulua, oppilaaksi ottamisen edellytys on, että huoltaja vastaa koulukuljetuksesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Huoltaja vastaa mahdollisista koulukuljetuskustannuksista muuhun kuin omaan lähikouluun. Huoltaja vastaa koulukuljetuskustannuksista myös, kun oppilas tarvitsee sairauden tai vapaa-ajan tapaturman vuoksi kuljetuksen kouluun.

Koulukuljetuksessa noudatetaan opetushallituksen Koulukuljetusoppaan (<http://www.oph.fi/julkaisut/2011/koulukuljetusopas.pdf>) suosituksia turvallisuudesta ja kuljettajan kasvatustehtävästä sekä oppilaan velvollisuuksista liittyen käyttäytymiseen. Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan. Ohjeet koulukuljetuksista löytyvät Kuopion kaupungin /perusopetuksen internet-sivuilta.

Esiopetuksen järjestäjä on vastuussa lapsesta, jos hän kulkee yksin, joten henkilöstön on voitava luottaa siihen, että lapsi voi tehdä matkan turvallisesti. Turvallisuuden arviointi perustuu seuraaviin seikkoihin: lapsen ikä ja kehitystaso, noutavan henkilön mahdollisuudet vastata lapsen turvallisuudesta, kotimatkan

pituus, liikenteestä aiheutuvat riskit esimerkiksi liikenteen vilkkaus, lapsen terveystilanne, vuorokauden aika, sääolosuhteet sekä ympäristöstä aiheutuvat vaarat ja uhat.

Esiopetuksen ruokailu. Lapselle on esiopetuksessa järjestettävä ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Ruokailu on tärkeä päivittäinen sosiaalinen oppimistilanne ja siinä kiinnitetään huomiota terveys- ja ravitsemuskasvatukseen ja hyvien ruokailutapojen oppimiseen. Ruokailu tapahtuu joko esiopetuksen tiloissa pienissä pöytäkunnissa tai ruokasalissa kuten kouluilla. Ruokailun järjestämisessä otetaan huomioon lapsen yksilölliset tarpeet ja ravitsemuksellisista tai kulttuurisista syistä johtuvat erityisruokavaliot.

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen Kuopio kaupungissa

Yksilökohtainen oppilashuollon kokonaisuus rakentuu esiopetussyksikön ja Kasvun ja oppimisen tuen sekä esiopetuksen ulkopuolisten palvelujen kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuuteen kuuluvia lapselle annettavia terveydenhoito-, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa:

Koulupsykologi ja – kuraattoripalvelut. Jos esiopetussyksikön tai oppilashuollon työntekijä arvioi, että lapsen oppimisvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan oppilashuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, työntekijä ottaa viipymättä yhteyttä oppilashuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä lapsen huoltajan kanssa. Hän antaa tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Mikäli yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, lapsen huoltajalle annetaan tieto yhteydenotosta ja tarjotaan mahdollisuutta keskustella yhteydenottoon liittyvistä asioista laissa säädetyssä määräajassa. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun järjestetään lapselle ja /tai lapsen huoltajalle lapsen huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä tarpeetonta.

Oppilashuollon psykologin tai kuraattorin arvion perusteella lapselle järjestetään riittävä tuki ja ohjaus hänen kasvuunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa lapsi ohjataan saamaan muita oppilashuollon palveluja tai muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia tukevaa toimintaa. Yksilötapaamisista kertyvät asiakastiedot kirjataan kuraattorin asiakaskertomukseen tai psykologin potilaskertomukseen.

Monialaista yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja siitä laaditaan oppilashuoltokertomus, kuten laissa säädetään.

Lastenneuvolapalvelut. Jos esiopetussyksikön henkilöstö tai lapsen perhe arvioi, että lapsella on erityistä terveydellisen tilanteen arviointi- tai seurantarvetta, varataan lapselle perheineen lisäaikoja neuvolan terveydenhoitajalle ja/tai lääkärille yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Myös lääkärin lähetettä tarvitsevilla kehitykseen liittyvissä asioissa varataan aikaa neuvolalääkärille. Yhteistyö toimijoiden välillä toteutuu perheen luvalla.

Monialaista yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja siitä laaditaan oppilashuoltokertomus, kuten laissa säädetään.

Yhteistyö esiopetussyksikön ulkopuolisten tahojen kanssa. Yksilöllisen oppilashuoltoryhmän jäsenet voivat saada konsultaatioapua lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa ulkopuolisilta palvelujentarjoajilta, esimerkiksi erikoissairaanhoido ja lastensuojelu. Esiopetuksen henkilöstöllä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus tilanteen niin vaatiessa. Tarvittaessa voidaan tehdä yhdessä huoltajien kanssa selvityspyyntö lastensuojelutarpeen arvioimiseksi.

Suunnitelmaan kirjataan miten yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti Lastensuojelun avohuollon kanssa. Yhteistyötahojen asiantuntijoita voidaan kutsua myös mukaan tapaamisiin huoltajan kirjallisella luvalla.

Monialainen asiantuntijaryhmä. Kuvataan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen tapauskohtaisesti yksilöllisen oppilashuollon järjestämistä varten. Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän kokoaa tapauskohtaisesti esiopetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolla huoli herää.

Työskentely edellyttää aina huoltajan suostumusta ja suostumuksen pyytäminen kuuluu sille työntekijälle, joka kokoaa asiantuntijaryhmän. Suostumus pyydetään erillisellä suostumuslomakkeella ja lupa kirjataan Lapsen varhaiskasvatus- / esiopetuksen oppimissuunnitelman viimeiselle sivulle. Päiväkodinjohtaja huolehtii suostumuslomakkeen säilytyksestä ja arkistoinnista.

Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai lapsen läheisiä. [Linkki > Suostumuslomake](#)

Oppilashuoltokertomus. Kuvataan oppilashuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys, kuten asiasta laissa säädetään. Ryhmän toiminta pohjautuu lapsen kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseen ja edistämiseen sekä yksilöllisten tukitoimien toteuttamiseen. [Linkki > Oppilashuoltokertomuslomake](#)

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen ja sairaalaopetuksen kanssa. Mikäli yksilöllisessä asiantuntijaryhmässä tulee ilmi koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyviä asioita, jotka ovat merkittäviä lapsen opetuksen kolmiportaisen tuen järjestämisen kannalta, oppilashuollon työntekijät saavat kertoa niistä opetuksen järjestäjälle, jotta lapsen tuki saadaan järjestettyä lasta hyödyttävällä tavalla.

Terveyden- ja sairaudenhoito. Lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämisestä esiopetuksessa on kaupunkitasoinen ohjeistus. [Linkki:> kaupunkitasoiset ohjeet](#)

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa Kuopion kaupungissa

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Yksikkökohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon toimintatavat lasten ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiseksi. Kodin ja esiopetuksen yhteistyötä tehdään lapsen parhaaksi ja lapsen edun vuoksi. Se on vuoropuhelua, yhteistoimintaa ja avointa tiedottamista. Toimiva yhteistyö ehkäisee ongelmien syntymistä ja helpottaa ongelmien ratkaisemista.

Suunnitelmassa kuvataan miten huoltajia ja yhteistyötahoja tiedotetaan yhteisöllisen ja yksilöllisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista. [Linkki >](#)

Kuopion kaupunki vastaa yleisten asioiden viestinnästä. Viestinnän välineitä ovat mm. kaupungin www-sivut, erilaiset oppaat ja esitteet sekä tiedotteet median kautta. Kaupungin www-sivuilla on Kasvun ja oppimisen palvelualueen yleiset palvelut ja toiminnat sekä ajankohtaiset tiedotteet.

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen Kuopion kaupungissa

Opetuksen järjestäjä seuraa esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelman toteutumista.

Esiopetuksessa seurannasta vastaa siihen nimetty, oppilashuoltoon osallistuva esiopettaja yhdessä päiväkodinjohtajan kanssa. Vuosittain oppilashuoltosuunnitelman yhteisöllistä vaikuttavuutta seurataan peilaten sitä esiopetusyksikön vuosisuunnitelmaan. Seurantatiedot käsitellään ennen toimintavuoden loppua oppilashuoltoryhmän arviointikokouksessa. Samassa kokouksessa laaditaan alustava suunnitelma seuraavan lukuvuoden oppilashuoltotyötä varten ja määritellään yksikkökohtainen kehittämiskohde / -kohteet, mikäli varhaiskasvatuksen hallinto ei ole määrännyt kaikkia esiopetusyksiköitä koskevia kehittämiskohteita. Laadittu suunnitelma tarkistetaan ja vahvistetaan seuraavan toimintavuoden alkaessa.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa Kasvun ja oppimisen palvelualueen omavalvontaa. Omavalvonta suoritetaan yhteistyössä esiopetuksen ja Kasvun ja oppimisen tuen vastuussa olevien viranomaisten kanssa⁵¹.

⁵¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 § 1 mom.

LUKU 5.4 Oppilashuolto

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta perusopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä¹.

Lasten ja nuorten kehitysympäristön ja koulun toimintaympäristön muuttuessa oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa koulun perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy läheisesti koulun kasvatusta ja opetustehtävään. Oppilashuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus².

Oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää³. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon.⁴ Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Perusopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Opetuksen toteuttamiseen kuuluvasta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään perusteiden luvussa 7⁵.

5.4.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus⁶. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa.⁷ Kouluyhteisön tai oppilaiden hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Koulussa oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla.⁸ Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut⁹. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan oppilaille ja huoltajille siten, että ne ovat helposti saatavilla¹⁰. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määrääjässä¹¹.

¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 1 § 3 mom.

² YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § 4 mom.

⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 1 ja 2 mom.

⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 §

⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § 1 mom.

⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 4 mom. ja 18 § 1 mom.

⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 § 1 ja 2 mom.

⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 3 mom.

¹⁰ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

¹¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 §

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja¹². Oppilaan ja huoltajan osallisuus oppilashuollosta, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisää oppilashuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollosta.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Eri koulutusasteiden vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään kouluyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia¹³.

Oppilashuoltoryhmät¹⁴

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon yhteinen, jolloin ryhmästä on perusteltua käyttää nimitystä opiskeluhuollon ohjausryhmä.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu¹⁵. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta.

¹² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 § 1 ja 2 mom.

¹³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 25 §

¹⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 § 1 – 4 mom.

¹⁵ Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013

5.4.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö ja oppilashuoltoryhmät Kuopion kaupunki

Kuopiossa opiskeluhuollon ohjausryhmänä toimii Kasvun ja oppimisen palvelualueen nimeämä työryhmä. Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa oppilashuollon yleisestä suunnittelusta kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista aina esiopetuksesta toisen asteen opetukseen ja lukiokoulutukseen. Ryhmään kuuluu edustus esiopetuksesta, perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, ammatillisesta 2. asteen koulutuksesta, nuorisotoimesta, neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta, Kasvun ja oppimisen tuesta, lastensuojelusta sekä mielenterveyspalveluista. Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa.

Kussakin koulussa toimii oma koulukohtainen oppilashuollon työryhmä, jota johtaa rehtori. Tähän monialaiseen yhteisölliseen oppilashuollon työryhmään kuuluvat rehtorin lisäksi koulun koosta riippuen terveydenhoitaja, koululääkäri, kuraattori, psykologi, laaja-alainen erityisopettaja, oppilaanohjaaja sekä opetushenkilöstön, oppilaiden ja huoltajien edustajat. Ryhmän tehtävänä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Koulukohtainen oppilashuollon työryhmä kokoontuu lukuvuosittain suunnitellusti vähintään kaksi kertaa suunnitellen, kehittäen ja arvioiden yhteisöllistä oppilashuoltotyötä ja päivittäen oppilashuoltosuunnitelman asiakirjoja (esim. järjestyssäännöt tai koulukohtaiset koulukuljetusta koskevat ohjeet) ja siihen sisältyviä suunnitelmia (esim. väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä suojaamisen suunnitelma ja kriisisuunnitelma)

Asiantuntijaryhmä kootaan erikseen kutakin oppilashuollollista asiaa varten. Asiantuntijaryhmän kokoa ja vastaa, että ryhmällä on toimintaansa varten oppilaan tai jos hänellä itsellään ei ole edellytyksiä arvioida suostumuksensa merkitystä huoltajan kirjallinen suostumus.>linkki<

Kunkin koulun vuosisuunnitelmassa ja koulun kotisivuilla kuvataan koulukohtainen tai lähikoulujen yhdessä toteuttama monialainen oppilashuollon yhteistyö.

5.4.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.¹⁶ Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä¹⁷. Oppilashuolto luo koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön¹⁸. Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät koulu yhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä¹⁹. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana koulukohtaista oppi-

¹⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 § 1 mom.

¹⁷ Perusopetuslaki 47a§ 1 mom. (1267/2013)

¹⁸ Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

¹⁹ Perusopetuslaki 29 § 4 ja 5 mom. (1267/2013)

lashuoltosuunnitelmaa. Opettaja tai rehtori ilmoittaa koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.²⁰

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Kouluyhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Opetuksen järjestäjä varmistaa, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä kouluyhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä arvioidaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa²¹. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat.

5.4.2 Yhteisöllinen oppilashuolto Kuopion kaupunki

Kunkin koulun tai lähikoulujen yhteisöllistä oppilashuoltotyötä tekevien ryhmien ja toimijoiden toiminta kuvataan vuosittain koulun lukuvuosisuunnitelmassa ja koulun kotisivuilla.

5.4.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.²² Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista oppilashuoltoa ja niistä tehtävät yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen²³. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti²⁴. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen oppilaan tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä.²⁵ Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta²⁶.

²⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 ja 7 mom. (1267/2013)

²¹ Terveystarkastuslaki (1326/2010) 16 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 12 §

²² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 1 mom.

²³ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

²⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 § 1 mom.

²⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 1 ja 2 mom.

²⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 26 § 3 mom.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelija-huoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:²⁷

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireille panija,
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.²⁸

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.²⁹

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetyksi potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.³⁰

Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi³¹. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot³². Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen,

²⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 2 mom. ja 20 § 1, 3 ja 4 mom.

²⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 5 mom.

²⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom.

³⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 2 mom., laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 12 § ja laki sosiaali-huollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

³¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 2 mom.

³² Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (1288/2013)

että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta³³. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.³⁴

5.4.3 Yksilökohtainen oppilashuolto Kuopion kaupunki

Kuopion kaupungissa kasvun ja oppimisen tuen vastuualue vastaa yksilökohtaisen oppilashuollon henkilöstön (kouluterveydenhuollon sekä oppilashuollon kuraattori- ja psykologipalvelut) resursoinnista kouluille.

Kunkin koulun yksilökohtaisen oppilashuoltotyön resurssit (työntekijät ja siihen työjärjestyksellisesti varattu aika niin oppilashuollon kuin opetushenkilöstön osalta) kuvataan vuosittain kunkin koulun lukuvuosisuunnitelmassa ja koulun kotisivuilla.

Opetuksen järjestäjänä Kasvun ja oppimisen palvelualue vastaa oppilashuoltorekisterin ylläpidosta lain edellyttämällä tavalla.

5.4.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

Opetussuunnitelma tulee oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa³⁵. Oppilaille järjestetään mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Koulun oppilaskunta kuullaan ennen näiden suunnitelmien ja määräysten vahvistamista.³⁶ Valmistelutyössä tehdään yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus³⁷,
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta³⁸ sekä
- koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma³⁹.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä koulukohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

5.4.4 Oppilashuoltosuunnitelmat Kuopion kaupunki

Opetussuunnitelma on oppilashuollon osalta laadittu yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuoltoviranomaisten kanssa.

³³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 3 mom.

³⁴ Perusopetuslaki 40 § 4 mom. (1288/2013)

³⁵ Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

³⁶ Perusopetuslaki 47a § 1 ja 3 mom. (1267/2013)

³⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 § ja lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.

³⁸ Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

³⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

Oppilaat pääsevät oppilaskunnan toiminnan kautta vaikuttamaan koulunsa opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä järjestyssääntöjen valmisteluun. Huoltajien osallisuus varmistetaan kunkin koulun toimintakulttuurin mukaisesti esim. vanhempaintoimikunnan, - yhdistyksen, yhteisöllisten vanhempainiltojen tai sähköisten kommentointi- ja osallistumismahdollisuuksien kautta.

Valmistelutyöhön tarvittavat muut viranomaiset / yhteistyökumppanit kutsutaan yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään tai tarvittavat tiedot päivitetään aktiivisen yhteistyön kautta.

5.4.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta

Opetussuunnitelmassa kuvataan perusopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä koulukohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset. Oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaaviin linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus kaikissa kouluissa. Yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään koulukohtaisesti.

Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma⁴⁰

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman koulun yhteinen. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa⁴¹.

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla koulun henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

Koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään seuraavat asiat:

1. *Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut*⁴²

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio koulun oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta tukee koulun käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Arviossa otetaan huomioon oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti

⁴⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

⁴¹ Lastensuojelulaki 12 § 1 mom.

⁴² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 1-kohta

lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan kouluyhteisön ja -ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä koulussa. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös oppilailta ja huoltajilta sekä opetus- ja oppilashuoltohenkilöstöltä saatava tieto.

Oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio koulun käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat kouluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- oppilashuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä
- oppilashuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin oppilaisiin, kouluyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat⁴³

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen ja sen toimintatavat kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt,
- yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä,
- yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa,
- yhteistyö ja käytännöt kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa,
- yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä,
- järjestyssäännöt,
- poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen,
- tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus,
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen,
- koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet,
- suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä⁴⁴

Oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä oppilaiden keskinäiset että oppilaiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet koulussa. Suunnitelmassa kuvataan:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen,
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla,

⁴³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta

⁴⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2. mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 mom. (1267/2013)

- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta,
- yhteistyö huoltajien kanssa,
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille sekä
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilashuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma⁴⁵. Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa,
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa,
- sisäisen ja ulkoisen sekä koulun ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet,
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille,
- toimintavalmiuksien harjoittelu sekä
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

*3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen*⁴⁶

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen ja nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisen tuen toteuttamiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa,
- oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa,
- yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä,
- oppilashuollon tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä,
- asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä,
- oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys sekä
- yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi.

*4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa*⁴⁷

⁴⁵ Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §

⁴⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta

⁴⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 3-kohta

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan oppilashuollon toimintatavat oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiseksi. Suunnitelmassa kuvataan

- oppilaan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa sekä
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille.

*5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen*⁴⁸

Opetuksen järjestäjä seuraa koulun oppilashuoltosuunnitelman toteutumista⁴⁹.

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi⁵⁰. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho koulussa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen koulun oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta⁵¹.

5.4.5. Paikallisesti päätettävät asiat ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta Kuopion kaupunki

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta Kuopion kaupunki

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kuvattuna Kuopion lapsi- ja nuorisopoliittisessa ohjelmassa. Tämän mukaan lasten ja nuorten hyvinvointia ja koulussa viihtymistä lisätään tuomalla kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palveluja koulupäivään sekä mahdollistamalla lasten ja nuorten osallistuminen heitä koskevaan päätöksentekoon. Tätä kautta perusopetuksen yhteisöllinen oppilashuolto nivoutuu kaupungin hyvinvointisuunnitelmaan ja sen tavoitteena on oppilaiden kaikenpuolinen oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen ja turvaaminen.

Kuopiossa oppilashuoltosuunnitelman perusrakenne seuraa valtakunnallista rakennetta. Koulut noudattavat Kuopion kaupungin koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa ja täydentävät / täsmentävät sitä niiltä osin kuin tässä luvussa erikseen määritellään.

⁴⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 5-kohta

⁴⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 4 mom.

⁵⁰ Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013

⁵¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 § 1 mom.

KOULUKOHTAINEN OPPILASHUOLTOSUUNNITELMA KUOPION KAUPUNKI				
1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut				
2. Yhteisöllinen oppilashuolto, toimintatavat ja oppilashuoltoon liittyvät kuvaukset, ohjeet ja suunnitelmat				
Kuvaukset - koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt - yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä - järjestysäännöt - jne	Ohje tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja käyttöön puuttumisesta	Ohje koulukuljetusten odotusaikojen ja turvallisuuden takaamiseksi	Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	Suunnitelma toiminnasta äkillisissä kriiseissä, ja uhka- ja vaaratilanteissa (Kriisisuunnitelma)
3. Yksilökohtainen oppilashuolto				
4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa				
5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuranta				

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut Kuopion kaupunki

Koulukohtaisen oppilashuollon arviointiin sisällytetään arvio koulun käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat kouluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. >liite/linkki<. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös oppilailta ja huoltajilta sekä opetus- ja oppilashuoltohenkilöstöltä saatava tieto.

Oppilashuollon palvelujen järjestäminen

Kuopion kaupungissa oppilashuollon palvelut järjestää Kasvun ja oppimisen palvelualueen Kasvun ja oppimisen tuki.

Kouluterveydenhuollon palvelut

Kouluterveydenhoitajat ja lääkärit toimivat kouluilla (yksityiskoulut mukaan lukien) Kansanterveysasetuksen (338/2011) ja kouluterveydenhuollon laatusuosituksen edellyttämällä volyymillä, 1 th / 600 oppilasta tai vastaavasti yhtä viikkotyöpäivää kohti 120 oppilasta. Läsnäolo kouluilla riippuu koulun koosta. Vastaavasti koululääkärillä 500 oppilasta/ 1 viikkotyöpäivä. Läsnäolo kouluilla edellyttää sitä, että kouluterveydenhoitajalle, koululääkärille että muulle oppilashuollolle järjestetään riittävät ja asianmukaiset työskentelytilat.

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä vanhempien, oppilaiden, opettajien ja oppilashuollon muun henkilöstön kanssa.

Kansanterveysasetuksen mukaan oppilaalle järjestetään terveystarkastus jokaisella vuosiluokalla eli oppilaalle tehdään peruskoulun aikana yhteensä yhdeksän terveystarkastusta. Laajat terveystarkastukset järjestään koulun alkaessa 1.luokalla, murrosiän alkaessa 5.luokalla ja peruskoulun loppuvaiheessa jatkopintoihin valmistauduttaessa 8.luokalla. Tarvittaessa erityisen tuen tarpeen arvioimiseksi ja toteuttami-

seksi järjestään lisä- ja kotikäyntejä. Muita kotikäyntejä ja ryhmätilaisuuksia voidaan myös järjestää tarpeen mukaan.

Koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut

Kaikilla Kuopion kaupungin kouluilla on nimetty koulupsykologi- ja kuraattori. Työ tapahtuu pääasiassa kouluilla. Koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut on alueellisesti jaettu ja järjestetty.

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan oppilashuollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta.

Oppilashuollon palvelujen kohdentaminen, niiden kehittäminen ja seuranta

Kuopion kaupungissa oppilashuollon palvelut kohdennetaan sellaisen toimintakulttuurin ja yhteistyön luomiseen, joilla koko koulu yhteisössä edistetään oppilaiden oppimista, hyvinvointia, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta, osallisuutta sekä opiskelu ympäristön terveellisyyttä.

Oppilashuollon kehittäminen ja seuranta ovat monialaisen opiskelu huollon ohjausryhmän ensisijaisena toiminnan ja kiinnostuksen kohteina. Ohjausryhmä määrittelee oppilashuoltotyön kehittämisen linjaukset ja painopisteet lain ja opetussuunnitelman puitteissa sekä seuraa oppilas- ja opiskelijahuoltoa Kuopion kaupungissa.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat Kuopion kaupungin perusopetuksessa

Yhteisöllinen oppilashuolto järjestetään kussakin perusopetuksen koulussa tai lähikoulujen kesken yhteisöllistä oppilashuoltotyötä tekevän ryhmän toimesta. Tämän ryhmän vetäjänä toimii rehtori. Yhteisöllinen oppilashuoltotyö on ennen kaikkea toimintaa koulu yhteisön ja -ympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kuvaukset

Koulukohtainen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä. Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän koontumisia varten varataan koulun kokoon ja toiminnan laajuuteen suhteutettuna tarpeellinen määrä tapaamisaikoja, jotta yhteisöllisen oppilashuollon tehtävät saadaan hoidettua, vähintään kuitenkin kaksi aikaa lukuvuodessa. Vuosittain tätä toimintaa kuvataan tarkemmin koulun vuosisuunnitelmassa ja kotisivuilla.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Kuopiossa tehdään keskitetysti yhteistyötä koulun ulkopuolisten, lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa liikunta- ja kulttuuripolun kautta. Liikunta- ja kulttuuripolku tarjoaa eri luokka-asteille suunnitellut aktiviteetit ja yhteistä ohjelmaa.

Yhteisöllistä oppilashuoltoa kehittäessään koulut ovat yhteydessä esimerkiksi oman alueensa seurakuntiin, urheiluseuroihin, asukastupiin, museoihin, nuorisjärjestöihin ja poliisiin kutsuen em. yhteisöjä mukaan yhteistyöhön. Vuosittain tämä yhteistyö kuvataan kunkin koulun vuosisuunnitelmassa ja kotisivuilla.

Oppilaanohjauksen ja nivelvaiheiden yhteistyö. Oppilashuoltosuunnitelman mukainen yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa kuvataan opetussuunnitelman luvussa 5.2.

Kouluympäristön ja koulu yhteisön hyvinvointi. Koulu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvointi tarkastetaan joka kolmas vuosi oppilaiden ja henkilöstön terveyden edistämiseksi. Tarkastus tehdään yhteistyössä koulun ja sen oppilaiden, koulu terveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa (Kansanterveyslaki 380/2009, 12§)

Yhteistyö koulu terveydenhuollon ja terveystiedon opetuksessa. Koulu terveydenhuollon henkilöstö osallistuu opetussuunnitelman valmisteluun ja terveystiedon opetukseen yhteisen sopimuksen mukaan. Yhteistyötä terveystiedon ja koulu terveydenhuollon välillä tehdään esimerkiksi terveydenhoitajan tietoisuuksien tai oppituntivierailujen kautta.

Koulu terveydenhoitaja on koulu laisten ja koulu yhteisön terveyden edistämisen asiantuntija, oppilaiden ja vanhempien tukija sekä omalta osaltaan myös huolien havaitsija sekä jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaja. Koulu lääkäri toimii koulu terveydenhuollon lääketieteellisenä asiantuntijana.

Järjestyssäännöt. Koululla on rehtorin vahvistamat järjestyssäännöt. Järjestyssääntöjen laadinnassa on kuultu henkilökuntaa, oppilaita ja huoltajia.

Poissaolot. Poissaolojen seuraamiseen, niistä ilmoittamiseen ja niihin puuttumiseen on Kuopion koulutoimelle luotu oma malli. Malli ohjaa koulun toimintaa oppilaiden poissaoloihin puuttumisessa. >linkki<

Koulu tapaturmat ja ensiapu. Koulu tapaturmien ehkäisystä ja ensiavusta on koulu kohtaiset suunnitelmat, jotka laaditaan koulu terveydenhuollon henkilöstön, opetushenkilöstön ja oppilaiden yhteistyönä. Niin opetushenkilöstön kuin koulun muun henkilöstön ja oppilaiden on oltava selvillä siitä, miten toimitaan tapaturman sattuessa, minne oppilas ohjataan hoitoon ja kenelle tästä on ilmoitettava. Jokaisessa koulussa tulee olla tarkoituksenmukainen ensiapuvälineistö. Välineistön kunnosta ja täydentämisestä huolehtivat koulu- ja terveydenhuoltohenkilöstö yhdessä.

Ohje tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja käyttöön puuttumiseksi, Kuopion kaupunki

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen voidaan koulussa jakaa kolmeen osaan: ennaltaehkäisevään työhön, varhaiseen puuttumiseen ja toimintatapoihin, joita sovelletaan ongelmatilanteissa.

Pelkkää valistusta syvemmälle menevää ennaltaehkäisyä on siis kaikenlainen nuorten hyvinvoinnin tukeminen: sosiaalisten taitojen opettelu, turvallisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta lisäävien traditioiden ylläpitäminen, itsetunnon tukeminen, mielekäs tekeminen, onnistumisen kokemukset, seikkailunhalun tyydyttäminen myönteisillä tavoilla, selkeät säännöt ja sopimukset. Elämäntaitojen opettelu on erittäin merkittävä ehkäisevän päihdetyön muoto.

Jokainen koulun aikuinen puuttuu välittömästi havaittuun päihteiden käyttöön ja sitoutuu toimimaan yhteisten sopimusten mukaisesti.

Kuopion koulujen toimintamallit ongelmatilanteissa

Oppilas tavattu tupakoimasta. Asia saatetaan luokanopettajan/-ohjaajan tietoon, joka keskuste-

lee oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajaan. Kurinpidolliset toimenpiteet tehdään järjestys-sääntöjen mukaisesti.

Tieto oppilaan päihdekokeilusta /-ongelmasta. Asia saatetaan luokanopettajan/-ohjaajan tie-toon, joka keskusteleo oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajaan. Jatkotoimenpiteet toteute-taan oppilashuoltotyön yksilöllisten toimintaohjeiden mukaisesti.

Oppilas päihtyneenä koulussa. Jos oppilas tavataan koulussa päihteen alaisena, havainnon tehnyt aikuinen ottaa työparikseen toisen aikuisen (esim. luokanopettajan/-ohjaajan, terveyden-hoitajan, rehtorin). Oppilaan huoltaja kutsutaan koululle selvittämään tilannetta, jonka jälkeen heidät ohjataan terveyskeskuksen omalääkärille.

Koulumatkojen ja koulukuljetusten turvallisuutta koskeva ohje, Kuopion kaupunki

Koulumatkat ovat tärkeä osa lasten ja nuorten päivittäistä liikkumista. Lisäksi oppilaiden saat-taminen koulujen pihoille lisää liikennettä koulujen läheisyydessä heikentäen jalan ja pyörällä tu-levien oppilaiden turvallisuutta. Näin ollen Kuopion kaupunki suositteleeekin, että koulumatkat kuljetaan ensisijaisesti kävellen tai pyöräillen, mikäli tämä matkan pituus huomioiden on mah-dollista. Huoltajan vastuulla on opettaa oppilaalle turvallinen koulureitti ja tapa kulkea liiken-teessä. Tieliikennelain mukaan jalankulkijan on pimeän aikaan yleensä käytettävä asianmukaista heijastinta.

Oppilaat voivat pyöräillä kouluun 3. luokasta lähtien – sitä pienemmät ainoastaan huoltajan lu-valla >linkki< . Lain mukaan pyöräilijän on ajon aikana käytettävä asianmukaista suojakypärää. Pyöräilykypärän käyttö on oppilaan huoltajan vastuulla. Lisäksi huoltajan vastuulla on huolehtia oppilaan polkupyörän ja suojakypärän turvallisuudesta (heijastimet, jarrujen toimivuus ja suoja-kypärän kunto). Polkupyörä on ajoneuvo ja lain mukaan pimeän tai hämärän aikaan ajettaessa on kaikissa ajoneuvoissa käytettävä ajovaloja. Koulu ei vastaa polkupyörille tai suojakypärälle koulupäivän aikana tapahtuneista vahingoista tai ilkevallasta.

Koulukuljetuksen saavat ne oppilaat, joilla on siihen perusopetuslain 32 §:n mukainen oikeus. Koulukuljetus järjestetään oppilaan lähikouluun, jos esi- tai perusopetuksen 1 - 2-luokkalaisen koulumatka on yli 3 kilometriä. Muille oppilaille järjestetään koulukuljetus, jos matka on yli 5 ki-lometriä. Koulukuljetus järjestetään myös, jos koulumatka on vaarallinen tai jos oppilas tarvitsee koulukuljetuksen lääkärin/koulupsykologin lausunnon perusteella.

Koulumatka mitataan kotiportilta kouluportille lyhintä mahdollista jalankulkukelpoista reittiä käyttäen. Oppilas voidaan velvoittaa kulkemaan omin neuvoin osan koulumatkasta. Oppilaan itse kuljettava matka koulukuljetusreittein varteen voi olla enimmillään kolme kilometriä. Päivittäi-seen koulumatkaan käytettävä aika odotuksineen saa kestää enintään 2,5 tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään 3 tuntia. Koulumat-kaan käytettävän ajan laskemiseen käytetään muun muassa linja-autoliikenteen aikatauluja.

Yhteishuoltajuudessa oleville oppilaille koulumatkat korvataan em. perustein ainoastaan lähi-kouluun, johon oppilas vakituisen osoitteensa mukaan kuuluu. Huoltajien tehtävänä on huoleh-

tia lapsen saattamisesta kunnan järjestämään kuljetukseen sekä tukea lapsen kodin ulkopuolella tapahtuvaan liikkumiseen liittyvää itsenäistymistä.

Mikäli oppilas käy huoltajan pyynnöstä muuta kuin lähikoulua, oppilaaksi ottamisen edellytys on, että huoltaja vastaa koulukuljetuksesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Huoltaja vastaa mahdollisista koulukuljetuskustannuksista muuhun kuin omaan lähikouluun. Huoltaja vastaa koulukuljetuskustannuksista myös, kun oppilas tarvitsee sairauden tai vapaa-ajan tapaturman vuoksi kuljetuksen kouluun.

Koulukuljetuksessa noudatetaan opetushallituksen julkaiseman Koulukuljetusoppaan (<http://www.oph.fi/julkaisut/2011/koulukuljetusopas.pdf>) suosituksia turvallisuudesta ja kuljettajan kasvatustehtävästä sekä oppilaan velvollisuuksista liittyen käyttäytymiseen. Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan. Ohjeet koulukuljetuksista löytyvät Kuopion kaupungin /perusopetuksen internet-sivuilta.

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä,⁵² Kuopion kaupunki

Kuopion kouluissa on oma ohjelma/ suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ja näiden tilanteiden edelleen hoitamiseksi. (KiVa-koulu, VerSo tai vastaava johdonmukainen ohjelma/ suunnitelma, jossa otetaan huomioon niin oppilaiden keskinäiset kuin oppilaiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet). Käytettävä ohjelma sekä henkilökunnan, oppilaiden, huoltajien ja yhteistyötahojen tiedottaminen ja perehdyttäminen siihen määritellään koulun vuosisuunnitelmassa.

Suunnitelmassa kirjataan joko taulukko- >linkki< tai tekstimuodossa sovittujen menettelytapojen pääpiirteittäinen kuvaus:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen,
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla,
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta,
- yhteistyö huoltajien kanssa,
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa,
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

Suunnitelma toiminnasta äkillisissä kriiseissä, ja uhka- ja vaaratilanteissa, Kuopion kaupunki

Äkillisiä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa varten jokaisella koululla on kriisisuunnitelma. Tämä suunnitelman pohja >linkki< on valmisteltu yhteistyössä eri viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma⁵³. Koulun kriisisuunnitelma päivitetään vuosittain

Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa,

⁵² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2. mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 mom. (1267/2013)

⁵³ Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §

- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa,
- sisäisen ja ulkoisen sekä koulun ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet,
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille,
- toimintavalmiuksien harjoittelu sekä
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen,⁵⁴ Kuopion kaupunki

Yksilökohtainen oppilashuollon kokonaisuus rakentuu seuraavasti koulun ja Kasvun ja Oppimisen tuen yhteistyönä.

Kuraattori- ja psykologipalvelut. Jos koulun tai oppilashuollon työntekijä arvioi, että oppilaan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan oppilashuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hän ottaa viipymättä yhteyttä oppilashuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa, sekä antaa tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, opiskelijalle annetaan tieto yhteydenotosta ja tarjotaan mahdollisuutta keskustella yhteydenottoon liittyvistä asioista laissa säädettyssä määräajassa. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun järjestetään opiskelijalle myös opiskelijan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä tarpeetonta.

Oppilashuollon psykologin tai kuraattorin arvion perusteella opiskelijalle järjestetään riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa oppilas ohjataan saamaan muita oppilashuollon palveluja tai muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa. Yksilötapaamisista kertyvät asiakastiedot kirjataan kuraattorin asiakaskertomukseen tai psykologin potilaskertomukseen.

Monialaista yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja siitä laaditaan oppilashuoltokertomus, kuten laissa säädetään.

Kouluterveydenhuollon laajat terveystarkastukset. Laaja-alaiset (1., 5. ja 8. lk.) ja määräaikaiset terveystarkastukset sekä seulontatutkimukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Laaja-alaiseen tarkastukseen kutsutaan molemmat vanhemmat/huoltajat. Terveystarkastuksen kokonaisuuteen kuuluu opettajan arvio oppilaan tilanteesta koulussa sekä terveydenhoitajan ja lääkärin tapaaminen. Huoltajan kirjallisella suostumuksella opettaja arvioi oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia koulussa. Lomakkeen avulla opettaja tai luokanvalvoja tuo terveystarkastukseen oman näkemyksensä oppilaan tilanteesta koulussa. Laaja-alaisessa tarkastuksessa selvitetään kokonaisvaltaisesti perheen terveyttä ja hyvinvointia sekä voimavaroja (elinoloja, kasvuympäristön turvallisuutta, perheenjäsenten merkittäviä sairauksia, terveystottumuksia sekä perhettä mahdollisesti kuormittavat tekijöitä kuten päihteet ja mielenterveysongelmat).

⁵⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta

Muista määräaikaisista terveystarkastuksista ja oppilaan tapaamisista tiedotetaan vanhempia, joiden osallistuminen tarkastukseen on mahdollista. Seulontatutkimuksiin kuuluvat esimerkiksi kasvun- ja kehityksen yksilöllinen seuranta, ryhdin seuranta, näkö- ja kuulotutkimukset. Lisäksi kouluterveydenhuollossa seulotaan lasten ja nuorten mielialaa, päihteiden käyttöä sekä voimavaroja.

Oppilaan sairaanhoidon järjestäminen. Vastuu oppilaan sairaanhoidon järjestämisestä kuuluu huoltajalle. Lapsen sairaanhoidosta huolehtii terveyskeskuksen omalääkäri. Kouluterveydenhuolto antaa ensiavun ja järjestää mahdolliseen jatkohoitoon ohjaamisen koulupäivän aikana äkillisesti sairastuneille sekä koulutapaturmissa itsensä satuttaneille oppilaille.

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa. Vastuu oppilaan koulupäivään vaikuttavasta sairaudesta ja sen vaatiman hoidon tiedottamisesta koululle kuuluu huoltajalle.

Vastuu oppilaan lääkityksestä kuuluu huoltajalle. Mikäli oppilas tarvitsee lääkitystä koulupäivän aikana ja tarvitsee siihen aikuisen apua, asiasta on erikseen sovittava ensisijassa terveydenhoitajan kanssa.

Saadakseen tarvitsemansa erityisruokavalion oppilaan huoltaja täyttää kouluravintolaan toimitettavan lomakkeen [>linkki<](#) toimien sen ohjeiden mukaan. Lomake toimitetaan kouluun aina uuden kouluvuoden alkaessa (syksyllä) ja tarpeen mukaan, jos oppilaan ruokavaliossa tapahtuu muutoksia.

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä. Mikäli yksilöllisessä asiantuntija ryhmässä tulee ilmi koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyviä asioita, jotka ovat välttämättömiä oppilaan opetuksen kolmiportaisen tuen, joustavan perusopetuksen tai sairaalaopetuksen järjestämisen kannalta, oppilashuollon työntekijät saavat kertoa niistä opetuksen järjestäjälle, jotta oppilaan tuki saadaan järjestettyä oppilasta hyödyttävällä tavalla.

Oppilashuollon tuki kurinpitorangeistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä. Oppilaalle, joka saa kurinpitorangeistuksen tai jolta evätään opetukseen osallistuminen, tarjotaan mahdollisuutta keskustella oppilashuollon työntekijän kanssa.

Asiantuntijaryhmä. Yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaa se oppilashuollon työntekijä, joka ensisijaisesti on saanut tietoonsa ko. oppilasasian. Koulussa tämä voi tarkoittaa esim. kouluterveydenhoitajaa, -kuraattoria, -psykologia, erityisopettajaa, oppilaanohjaajaa tai luokanopettajaa /-ohjaajaa. Asiantuntijaryhmän kokoaja vastaa, että ryhmällä on toimintaansa varten tarvittava oppilaan tai huoltajan kirjallinen suostumus [>linkki<](#). Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Vastuuhenkilö kirjaa välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen [>linkki<](#). Mikäli sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys. Oppilashuoltokertomus laaditaan lain (1287/2013) 20§ määräysten mukaisesti Kuopion kaupungin oppilashuoltokertomuspohjalle [>linkki<](#). Oppilashuoltokertomuksen laadinnasta vastaa kunkin yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän valittu vastuuhenkilö. Oppilashuoltokertomukset tallennetaan oppilashuoltorekisteriin, josta vastaa Kasvun ja Oppimisen palvelualue.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Yksilöllisen asiantuntijaryhmän jäsenet voivat saada yksittäisen oppilaan asioiden hoitamiseen konsultaatioapua ulkopuolisilta palvelujentarjoajilta ja yhteistyökumppaneilta kuten esim. nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoidto ja poliisi. Em. tahojen asiantuntijoita voidaan kutsua myös mukaan tapaamisiin oppilaan tai hänen huoltajansa asianomaisella kirjallisella luvalla.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa, Kuopion kaupunki⁵⁵

Oppilashuoltoa toteutetaan Kuopion kouluissa aina yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Lapsi ja nuori elää kahden kasvuympäristön (koti ja koulu) vaikutuspiirissä ja on tärkeää, että nämä tahot tekevät yhteistyötä, jossa aito vuorovaikutus ja kohtaaminen ovat mahdollisia. Lähtökohtana on, että oppilas osallistuu itseään koskevien asioiden hoitamiseen ja päätöksiin oman kehitystasonsa mukaisesti. Huoltajien ja opetushuoltohenkilöstön tapaamisissa oppilas on aina läsnä ainakin sen aikaa, kun asioista keskustellaan ja oppilaan mielipidettä on syytä kuulla.

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan oppilashuollon toimintatavat oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiksi. Suunnitelmassa kuvataan

- oppilaan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa sekä
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille.

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen⁵⁶ Kuopion kaupunki

Opetuksen järjestäjänä Kasvun ja Oppimisen palvelualue seuraa koko kaupungin koulujen oppilashuoltosuunnitelmien toteutumista⁵⁷.

Koululla seurannasta vastaa siihen nimetty, oppilashuoltoon osallistuva opettaja yhdessä rehtorin kanssa. Vuosittain oppilashuoltosuunnitelman yhteisöllistä vaikuttavuutta seurataan peilaten sitä kouluyhteisön vuosisuunnitelmaan. Tiedot seurantaan kerätään koulun vuosisuunnitelman ja oppilashuollon toimintasuunnitelman toteumista.

Toteuma-/ seurantatiedot käsitellään ennen lukuvuoden loppua koulun oppilashuoltoryhmätyön arviointikokouksessa. Samassa kokouksessa laaditaan alustava suunnitelma seuraavan lukuvuoden oppilashuoltotyötä varten ja määritellään koulukohtainen kehittämiskohde / -kohteet, mikäli koulutuksen järjestäjä ei ole määrännyt kaikkia kouluja koskevia kehittämiskohteita. Laadittu suunnitelma tarkistetaan ja vahvistetaan seuraavan kouluvuoden alkaessa.

Kuluneen kouluvuoden keskeiset tulokset tiedotetaan kunkin koulun viestintäsuunnitelman mukaisesti.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa Kasvun ja oppimisen palvelualueen omavalvontaa. Omavalvonta suoritetaan yhteistyössä opetustoimen ja Kasvun ja oppimisen tuen vastuussa olevien viranomaisten kanssa⁵⁸.

⁵⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 3-kohta

⁵⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 5-kohta

⁵⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 4 mom.

⁵⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 § 1 mom.

4.3 Opiskeluhoolto

Lukion opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoiltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoiltona.

(Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 §)

Lukion opiskeluhoollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoilto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Palveluiden järjestämisestä vastaa oppilaitoksen sijaintikunta. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoilto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 ja 9 §)

Opiskeluhoilto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoilto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoiltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

(Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 §)

4.3.1 Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet

Näissä opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskelijahuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoilto-suunnitelman laatimisesta.

Yhteisöllinen opiskeluhoilto

Yhteisöllinen opiskeluhoilto on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §)

Yhteisöllisen opiskelijahuollon lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Toteuttamisessa otetaan huomioon sekä aikuistuvan nuoren itsenäisyyden tukeminen että huoltajien osallistuminen. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä otetaan huomioon yhteistyö myös kunnan muiden nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön [Lukiolaki 21 § (1268/2013)]. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämässä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja se otetaan huomioon kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhoollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhoito, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhoito. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §) Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoollon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §)

Opiskeluhoolloryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhoollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhoolloryhmien toiminta on osa opiskeluhoollon kokonaisuutta. Opiskeluhoolloryhmiä ovat 1) opiskeluhoollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhoolloryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskeluhoollolaki 14 §)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhoollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoolloryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki opiskeluhoolloryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi opiskeluterveydenhoitoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhoollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän monialaisuus ja tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

4.3.2 Opiskeluhoollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhoollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhoollon koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskelijahuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhoollon suunnitelma. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 ja 13 §, Lastensuojelulaki 12 § (1292/2013), Lukiolaki 10 § (478/2003)]

Lasten ja nuorten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. [Lastensuojelulaki 12 § (1292/2013)]

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhoollon koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhoollon suunnitelmia.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset ja ohjeet oppilaitoskohtaisen opiskeluhoollon suunnitelman laatimiseksi.

Opetussuunnitelma tulee opiskeluhoollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa [Lukiolaki 10 § (478/2003)].

Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laatiminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoillon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opiskeluhoitosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Se on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 13 §)

Oppilaitoksen opiskelijakuntaa kuullaan ennen suunnitelman vahvistamista [(Lukiolaki 27 § (1268/2013)]. Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhoillon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhoillon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhoitopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhoilossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhoitohuolto-suunnitelmaan sisällytetään arvio koulun käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluhoillon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä
- opiskeluhoillon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhoillon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhoillon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- toimenpiteet opiskeluyhteisön ja ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi,
- yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi,
- yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi,
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhooltoryhmän toimintatavat ja käytännöt,
- yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoillon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa,
- terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö,
- opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen,
- esteetön opiskeluympäristö, tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa,
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen sekä
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa,
- suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. [(Lukiolaki 21 § (1267/2013), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 13 §)]

Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet koulussa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen,
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla,
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta,
- yhteistyö huoltajien kanssa,
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille sekä
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhoitosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma [(Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §)].

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa,
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet,
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille,
- toimintavalmiuksien harjoittelu sekä
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi:

- opiskeluhoollon palveluiden järjestäminen ja keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittavat yhteistyö
- asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen ja yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet,
- yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa,
- opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys,
- sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi sekä
- tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi jne.).

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelmassa kuvataan

- opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhoillon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa,
- opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä,
- opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoillon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhoillossa,
- käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevilla toimenpiteillä ja ratkaisuisilla sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä,
- käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhoillon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuillon ammattihenkilön toimesta,
- menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

5. Opiskeluhoiltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhoillon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §)

Opiskeluhoiltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhoillon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta). Suunnitelmassa esitetään seurattavat asiat, tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho. Tämän lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhoillon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.

4.3.3 Opiskeluhoiltoryhmät Kuopiossa

Kuopiossa opiskeluhoillon ohjausryhmänä toimii kasvun ja oppimisen palvelualueen nimeämä työryhmä. Opiskeluhoillon ohjausryhmä vastaa yhdessä johtavien viranhaltijoiden kanssa opiskelijahuillon yleisestä suunnittelusta kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista aina esiopetuksesta toisen asteen opetukseen ja lukiokoulutukseen. Ryhmään kuuluu edustus esiopetuksesta, perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, ammatillisesta 2. asteen koulutuksesta, nuorisotoimesta, neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta, kasvun ja oppimisen tuesta, lastensuojelusta sekä mielenterveyspalveluista. Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa.

Kussakin oppilaitoksessa toimii oma opiskeluhoiltoryhmä, jota johtaa rehtori. Tähän monialaiseen yhteisölliseen opiskelijahuillon työryhmään kuuluvat rehtorin lisäksi terveydenhoitaja, koululääkäri, kuraattori, psykologi, laaja-alainen erityisopettaja, opinto-ohjaaja ja opetushenkilöstön, opiskelijoiden sekä huoltajien edustajat. Ryhmän tehtävänä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskelijahuillon toteuttaminen ja kehittäminen.

Oppilaitoskohtainen opiskelijahuoltoyöryhmä kokoontuu lukuvuosittain vähintään kaksi kertaa suunnitellen, kehittäen ja arvioiden yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä ja päivittäen opiskeluhuoltosuunnitelman asiakirjoja (esim. järjestyssäännöt, väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä suojaamisen suunnitelma ja kriisisuunnitelma).

Asiantuntijaryhmä kootaan erikseen kutakin opiskelijahuollollista asiaa varten. Asiantuntijaryhmän kokoaja vastaa, että ryhmällä on toimintaansa varten tarvittava opiskelijan tai huoltajan kirjallinen suostumus.

Kunkin koulun vuosisuunnitelmassa ja koulun kotisivuilla kuvataan koulukohtainen tai lähikoulujen yhdessä toteuttama monialainen oppilashuollon yhteistyö.

4.3.4 Yhteisöllinen opiskeluhuolto Kuopion lukioiden

Toiminnan suunnittelusta, koordinoinnista ja kehittämisestä vastaa rehtori yhdessä opiskeluhuoltoryhmän kanssa. Lukuvuoden alussa sovitaan toiminnan painopistealueet. Samalla käynnistetään opiskelijoiden ja työyhteisön ryhmäyttäminen sekä oppilaskunta- ja tutortoiminta.

Yhteistyön järjestäminen tapahtuu opiskelijoiden ja heidän perheiden sekä muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa. Vanhempainiltojen teemojen suunnittelussa otetaan huomioon opiskelijoiden ja vanhempien toiveita ajankohtaisista asioista. Yhteistyöhön otetaan mukaan kolmannen sektorin toimijoita (esim. mielenterveysseura, MLL, urheiluseurat) erilaisten teemojen mukaan.

Yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö on osa arkipäivän toimintakulttuuria, jolla varmistetaan niin opiskelijoiden kuin henkilökunnan turvallisuutta koulu yhteisössä. Koulun järjestyssäännöt ja yhdessä sovitut toimintatavat, toimintakulttuuri edistävät työrauhaa ja oppimiselle suotuista rauhallista ilmapiiriä.

Toimintatapoina voivat olla esimerkiksi

- opinnoista suoriutumista edistävät toimet
- oppilaitoksen ja opiskelijoiden terveyttä ja turvallisuutta edistävät toimet
- tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä mielenterveyttä edistävät toimet
- kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäisevät ja vähentävät toimet
- opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta lisäävät toimet
- yhteistoiminta koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Lukiossa yhteisöllisen opiskeluhuollon kohteena voivat olla yksittäisen kurssin opiskelijat, ryhmä, vuositaso, erityislinjan opiskelijat, kaikki opiskelijat tai koko koulu yhteisö.

Käytännön tasolla jokainen lukio voi toteuttaa yhteisöllistä opiskeluhuoltoa esim. erilaisten teemapäivien, vanhempainiltojen ohjelmavalintojen, vierailujen, erilaisten tapahtumien tms. yhteydessä. Yksittäisillä kursseilla ko. toimintatapoja voidaan integroida opetussuunnitelman sisällön mahdollistamissa rajoissa.

Opiskeluhuollon kehittäminen pohjautuu erilaisten arviointien ja kyselyiden tuloksiin, palautteeseen ja johtopäätöksiin. Näitä ovat mm. joka toinen vuosi tehtävä kouluterveyskysely, joka kolmas vuosi tehtävä ympäristön terveellisyyden ja opiskeluyhteisön hyvinvoinnin tarkastus (THL) sekä kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin terveystarkastusten yhteenvedot. Lisäksi kukin lukio voi tehdä vuosittain omia kyselyitä opiskelijoille, joita hyödynnetään myös opiskeluhuollon kehittämisessä. Jokainen lukio päättää, miten ja missä vaiheessa lukuvuotta se analysoi opiskeluhuollon kehittämiseksi käytettävissä olevia aineistoja.

4.3.5 Yksilökohtainen opiskeluhoito Kuopion lukioissa

Yksilökohtainen opiskeluhoito pitää sisällään

- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut
- opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut
- monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhoollon.

Kuopion kaupungissa kasvun ja oppimisen tuen yksikkö vastaa yksilökohtaisen opiskelijahuollon henkilöstön (kouluterveydenhuollon sekä opiskelijahuollon kuraattori- ja psykologipalvelut) resursoinnista kouluille.

Yksilökohtainen opiskeluhoito toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa. Alaikäisellä on oikeus kieltää huoltajaa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia tietoja painavasta syystä, jos se ei ole selvästi vastoin hänen etuaan. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi opiskelijan olevan opiskeluhoolltopalvelujen tarpeessa, hänen on viipymättä ohjattava opiskelija sopivaksi katsomalleen asiantuntijalle.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti yksittäisen opiskelijan tueksi. Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan suostumukseen. Ellei opiskelijalla ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, suostumuksen antaa huoltaja. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskelijahuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä. Monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän kokoamiseen tarvittava opiskelijan tai huoltajan suostumuslomake (LIITE) täytetään aina ennen asiantuntijaryhmän kokoontumista. Asiantuntijaryhmän kokoaja vastaa ao. suostumuksen hankkimisesta.

Asiantuntijaryhmä valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön, joka kirjaa välttämättömät tiedot opiskelijahuoltokertomukseen (LIITE / LINKKI). Mikäli sivulliselle annetaan

opiskelijahuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, opetushallituksen määräys koskien kappaletta 5.4 perusopetuksen opetussuunnitelmassa sekä Kuopion kaupungin toimintasäännöissä tapahtuneet muutokset aiheuttavat muutoksia myös muihin voimassa olevaan kuntakohtaiseen perusopetuksen opetussuunnitelmaan osiin seuraavin perustein:

- *oppilashuoltoryhmän* tehtävät on rajattu uudessa laissa aivan uudella tavalla sellaisella tarkkuudella, että käsitteistöä on syytä muuttaa 3-portaista tukea koskeissa määräyksissä/**muutoksia 4.2.1, 4.3.1, 5.1.3.1**
- *toimintasääntö* on muuttunut edellisen kuntakohtaisen opetussuunnitelman hyväksymisen jälkeen, ja opetussuunnitelma on järkevää saattaa voimassa olevan toimintasäännön mukaiseksi samassa yhteydessä/**muutoksia 4.3.1, 5.1.3.1, 5.1.4.1**
- yksittäisiä asiavirheitä on korjattu mainituissa kappaleissa
- koulukuraattoreiden ja –psykologien asema lainsäädännössä on olennaisesti muuttunut ja tarkentunut/**muutoksia 5.2.2.1**
- Muutettava sisältö merkitty kursivoituna ja värjättyinä nykyiseen tekstiin vasempaan sarakkeeseen

4. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI	
4.2 Tehostettu tuki	
4.2.1 Kuopio	
Nykyinen teksti	Ehdotus uudeksi
PEDAGOGINEN ARVIO	PEDAGOGINEN ARVIO
Kuopiossa pedagoginen arvio pohjautuu yleisen tuen johdonmukaiseen ja aktiiviseen dokumentointiin. Tämän Wilma-järjestelmään kirjatun, oppilaalle yksilöllisesti suunnatun, tuen osoittautuessa riittämättömäksi opettaja päivittää ja tulostaa järjestelmästä asiakirjan, jossa kuvataan ainakin seuraavat seikat: • oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena • oppilaan saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista • oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet (pedagogiseen arvioon vaadittavat tiedot kohdat 1 - 3). Yläkoulussa pedagogisen arvion kokoamisen tekee luokanohjaaja, joka varmistaa että tarvittavat tiedot on kirjattu järjestelmään oppilasta opettavilta opettajilta. Opettaja/luokanohjaaja tuo oman	Kuopiossa pedagoginen arvio pohjautuu yleisen tuen johdonmukaiseen ja aktiiviseen dokumentointiin. Tämän Wilma-järjestelmään kirjatun, oppilaalle yksilöllisesti suunnatun, tuen osoittautuessa riittämättömäksi opettaja päivittää ja tulostaa järjestelmästä asiakirjan, jossa kuvataan ainakin seuraavat seikat: • oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena • oppilaan saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista • oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet (pedagogiseen arvioon vaadittavat tiedot kohdat 1 - 3). Yläkoulussa pedagogisen arvion kokoamisen tekee luokanohjaaja, joka varmistaa että tarvittavat tiedot on kirjattu järjestelmään oppilasta opettavilta opettajilta. Opettaja/luokanohjaaja tuo oman

osuutensa pedagogisesta arviosta *moniammatillisen oppilashuoltoryhmän kokoukseen*, jonka asialistalle rehtori on ko. oppilasasian laittanut. Kokouksen asialistan perusteella kokoukseen on myös kutsuttu ne henkilöt, joilla on oikeus olla asiaa käsiteltäessä läsnä (*ks. 5.4.3*) sekä ne henkilöt, joiden on tarpeellista olla läsnä asian moniammatillisen käsittelyn mahdollistamiseksi. Oppilaan vanhempien tai huoltajien osuus on merkittävä ja heitä on syytä kuulla ja heidän on saatava tietoa asian valmistelusta mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Oppilashuoltoryhmä yhdessä luokanohjaajan kanssa kokoaa arvion siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea (vaadittavat tiedot kohta 4). Tämä pedagogisen arvion perusteella oppilashuoltoryhmä päättää joko jatkaa yleisen tuen antamista oppilaalle tai sen muodon, menetelmän tai tason muokkaamisesta tai päättää tehostetun tuen aloittamisesta. Mikäli tehostettu tuki päätetään aloittaa, muodostaa pedagoginen arvio oppilaan oppimissuunnitelman.

Taulukko: Tehostettu tuki (Tässä tiedostossa tekstiosuuden jälkeen)

Tehostetun tuen aikana koulun käytössä olevia keinoja tehostetaan ja monipuolistetaan. Vastuu tehostetun tuen antamisesta on luokanopettajalla tai luokanohjaajalla. Hänen tukenaan ja yhteistyökumppaneinaan ovat kaikki oppilasta opettavat opettajat mukaan lukien laaja-alainen erityisopettaja, oppilashuoltohenkilöstö sekä muu koulun henkilökunta. Tukea suunniteltaessa on hyvä ottaa huomioon myös asuinalueen muut palvelut kuten nuorisotyö. Tukea suunnitellaan kokonaisvaltaisesti, jolloin mm. lastensuojelun tai kuntoutuspalveluiden tms. tuki voi olla tarpeen erityisesti silloin, jos ko. palvelut ovat olleet läsnä aiemmin.

osuutensa pedagogisesta arviosta moniammatilliseen kokoukseen, jonka asialistalle rehtori on ko. oppilasasian laittanut. Kokouksen asialistan perusteella kokoukseen on myös kutsuttu ne henkilöt, joilla on oikeus olla asiaa käsiteltäessä läsnä sekä ne henkilöt, joiden on tarpeellista olla läsnä asian moniammatillisen käsittelyn mahdollistamiseksi. Oppilaan vanhempien tai huoltajien osuus on merkittävä ja heitä on syytä kuulla ja heidän on saatava tietoa asian valmistelusta mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Moniammatillisena yhteistyönä arvioidaan, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea (vaadittavat tiedot kohta 4). Tämä pedagogisen arvion perusteella päätetään joko jatkaa yleisen tuen antamista oppilaalle tai sen muodon, menetelmän tai tason muokkaamisesta tai päättää tehostetun tuen aloittamisesta. Mikäli tehostettu tuki päätetään aloittaa, laaditaan oppilaalle oppimissuunnitelma.

Taulukko: Tehostettu tuki

Tehostetun tuen aikana koulun käytössä olevia keinoja tehostetaan ja monipuolistetaan. Vastuu tehostetun tuen antamisesta on luokanopettajalla tai luokanohjaajalla. Hänen tukenaan ja yhteistyökumppaneinaan ovat kaikki oppilasta opettavat opettajat mukaan lukien laaja-alainen erityisopettaja, oppilashuoltohenkilöstö sekä muu koulun henkilökunta. Tukea suunniteltaessa on hyvä ottaa huomioon myös asuinalueen muut palvelut kuten nuorisotyö. Tukea suunnitellaan kokonaisvaltaisesti, jolloin mm. lastensuojelun tai kuntoutuspalveluiden tms. tuki voi olla tarpeen erityisesti silloin, jos ko. palvelut ovat olleet läsnä aiemmin.

Annettua tukea dokumentoidaan, menetelmiä ja työtapoja arvioidaan lyhyellä aikavälillä ja muutetaan aina tuen tarpeen muuttuessa. <i>Arvioinnista vastuu on oppimissuunnitelman laatijalla eli oppilashuoltoryhmällä. Tuen onnistuessa oppilashuoltoryhmä voi päättää</i> palauttaa oppilaan yleiseen tukeen. Mikäli tuen taso ei riitä, voi oppilashuoltoryhmä päättää valmistella oppilaan siirtymistä erityisen tuen piiriin.	Annettua tukea dokumentoidaan, menetelmiä ja työtapoja arvioidaan lyhyellä aikavälillä ja muutetaan aina tuen tarpeen muuttuessa. Tuen onnistuessa voidaan päättää palauttaa oppilas yleiseen tukeen. Mikäli tuen taso ei riitä, voidaan päättää valmistella oppilaan siirtymistä erityisen tuen piiriin.

4. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI	
4.3 Erityinen tuki	
4.3.1 Kuopio	
Nykyinen teksti	Ehdotus uudeksi
PEDAGOGINEN SELVITYS Pedagoginen selvitys, joka tarvitaan erityisen tuen päätöstä varten, muodostuu johdonmukaisesti ja aktiivisesti dokumentoidusta tiedosta tehostetun tuen aikana ts. päivitetystä oppimissuunnitelmasta. <i>Oppilashuoltoryhmä arvioi tehostetun tuen menetelmien, työtapojen ja tason olevan riittämättömiä ja päättää valmistella pedagogisen selvityksen ja samalla valmistella oppilaan siirtymisen erityisen tuen piiriin. Päätöksen erityisen tuen piiriin siirtymisestä tekee perusopetusjohtaja.</i> Pedagogisessa selvityksessä <i>oppilashuoltoryhmä suunnittelee ja kirjaa</i> seuraavat asiat: • arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea • perusteltu arvio siitä, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän Pedagoginen selvitys muodostaa samalla	PEDAGOGINEN SELVITYS Pedagoginen selvitys, joka tarvitaan erityisen tuen päätöstä varten, muodostuu johdonmukaisesti ja aktiivisesti dokumentoidusta tiedosta tehostetun tuen aikana ts. päivitetystä oppimissuunnitelmasta. Moniammatillisessa yhteistyössä arvioidaan tehostetun tuen menetelmien, työtapojen ja tason olevan riittämättömiä ja päätetään valmistella pedagoginen selvitys ja samalla valmistella oppilaan siirtymisen erityisen tuen piiriin. Päätöksen erityiseen tukeen siirtämisestä tekee perusopetuspäällikkö. Pedagogisessa selvityksessä suunnitellaan ja siihen kirjataan seuraavat asiat: • arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea • perusteltu arvio siitä, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän Pedagoginen selvitys muodostaa samalla

perustan HOJKS-asiakirjalle. Pedagogista selvitystä varten <i>oppilashuoltoryhmä voi pyytää</i> tarvittaessa lausuntoja muilta asiantuntijoilta. <i>Oppilashuoltoryhmän</i> tulee kuulla oppilasta sekä huoltajaa tai muuta laillista edustajaa pedagogisen selvityksen yhteydessä. Oppilaan oppimäärää ei voida yksilöllistää ennen erityisen tuen päätöstä. Yksilöllistämistä käsitellään tarkemmin kohdassa 5.1.4. Tuen tasoa, kestoja ja määriä tulee tarkastella säännöllisesti ja vastata nopeasti tuen tarpeen muutoksiin. Tuen antamista dokumentoidaan päivittämällä HOJKS-asiakirjaa. Oppilaan siirtyminen takaisin tehostetun tuen piiriin tehdään heti kun sen arvioidaan olevan mahdollista. Erityisen tuen päätös tarkistetaan Kuopiossa vähintään toisella ja viidennellä luokalla. <i>Erityisen tuen päätöksen voi purkaa koulun rehtori.</i>	perustan HOJKS-asiakirjalle. Pedagogista selvitystä varten voidaan pyytää tarvittaessa lausuntoja muilta asiantuntijoilta. Moniammatilliseen käsittelyyn osallistuvien tulee kuulla oppilasta sekä huoltajaa tai muuta laillista edustajaa pedagogisen selvityksen yhteydessä. Oppilaan oppimäärää ei voida yksilöllistää ennen erityisen tuen päätöstä. Yksilöllistämistä käsitellään tarkemmin kohdassa 5.1.4. Tuen tasoa, kestoja ja määriä tulee tarkastella säännöllisesti ja vastata nopeasti tuen tarpeen muutoksiin. Tuen antamista dokumentoidaan päivittämällä HOJKS-asiakirjaa. Oppilaan siirtyminen takaisin tehostetun tuen piiriin tehdään heti kun sen arvioidaan olevan mahdollista. Erityisen tuen päätös tarkistetaan Kuopiossa vähintään toisella ja viidennellä luokalla.

5. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKIMUODOT	
5.1.3 Erityisopetus	
5.1.3.1 Kuopio	
Nykyinen teksti Erityisen tuen aikana ovat erityisopetuksen lisäksi käytettävissä kaikki yleisen ja tehostetun tuen tukimuodot. Oppilaalla on edelleen oikeus tukiopetukseen ja osa-aikaiseen erityisopetukseen. Opetuksessa tulee käyttää oppilaiden tarpeisiin ja oppimistyyliin sopivia ja toiminnallisia työtapoja. Oppimisympäristöt tulee valita niin, että ne tukevat oppilaiden oppimismotivaation ylläpitämistä ja kehittymistä. Erityisopetuksen antamisen perusteista, suoritettavista arvioinneista ja tukitoimien toteuttamisesta tai niiden muutoksista	Ehdotus uudeksi Erityisen tuen aikana ovat erityisopetuksen lisäksi käytettävissä kaikki yleisen ja tehostetun tuen tukimuodot. Oppilaalla on edelleen oikeus tukiopetukseen ja osa-aikaiseen erityisopetukseen. Opetuksessa tulee käyttää oppilaiden tarpeisiin ja oppimistyyliin sopivia ja toiminnallisia työtapoja. Oppimisympäristöt tulee valita niin, että ne tukevat oppilaiden oppimismotivaation ylläpitämistä ja kehittymistä. Erityisopetuksen antamisen perusteista, suoritettavista arvioinneista ja tukitoimien toteuttamisesta tai niiden muutoksista

neuvotellaan aina huoltajan kanssa ennen päätöksen tekemistä. Huoltajan kanssa yhteistyötä tehtäessä tulee erityisesti varmistaa, että huoltaja/t saavat oikean kuvan suunnitelluista toimenpiteistä. Huoltajan kanssa tulee käydä läpi esimerkiksi huoltajan yksilöidyn kirjallisen suostumuksen merkitys oppilasta koskevan asian käsittelyssä sekä yhteistyön merkitys oppilaan kasvun ja kehityksen tukemisessa. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on muutenkin oltava suunnitelmallista ja opettajalla ja koululla on aktiivinen ja käynnistävä tehtävä suhteessa vanhempiin. <i>Oppilashuoltoryhmän tehtävänä on valmistella erityisen tuen aloittaminen ja päätös. Päätöksen tekee perusopetusjohtaja. Päätöksen erityisen tuen lopettamisesta tekee rehtori.</i> Pääsääntöisesti erityisen tuen aloittaminen edellyttää sitä edeltävää tehostetun tuen antamista. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksestä viivästyminen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn takia voida antaa muuten. Perusopetuksen aikana erityisen tuen päätös ilman tehostetun tuen antamista tulee perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin ennakoimattomien olosuhdemuutosten jälkeen. Erityisen tuen järjestämispaikka ja -tapa määritellään HOJKSissa ja sitä dokumentoidaan, siinä käytettyjä menetelmiä arvioidaan ja kehitetään kuten tehostetussa tuessa. Mikäli erityisen tuen tarve muuttuu tai sitä ei enää ole, tulee erityisen tuen antaminen lopettaa ja siirtää oppilas tehos-tettuun tukeen joustavasti.	neuvotellaan aina huoltajan kanssa ennen päätöksen tekemistä. Huoltajan kanssa yhteistyötä tehtäessä tulee erityisesti varmistaa, että huoltaja/t saavat oikean kuvan suunnitelluista toimenpiteistä. Huoltajan kanssa tulee käydä läpi esimerkiksi huoltajan yksilöidyn kirjallisen suostumuksen merkitys oppilasta koskevan asian käsittelyssä sekä yhteistyön merkitys oppilaan kasvun ja kehityksen tukemisessa. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on muutenkin oltava suunnitelmallista ja opettajalla ja koululla on aktiivinen ja käynnistävä tehtävä suhteessa vanhempiin. Koulussa valmistellaan rehtorin johdolla moniammatillisesti erityisen tuen aloittaminen ja päättäminen. Päätöksen tekee perusopetuspäällikkö. Pääsääntöisesti erityisen tuen aloittaminen edellyttää sitä edeltävää tehostetun tuen antamista. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksestä viivästyminen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn takia voida antaa muuten. Perusopetuksen aikana erityisen tuen päätös ilman tehostetun tuen antamista tulee perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin ennakoimattomien olosuhdemuutosten jälkeen. Erityisen tuen järjestämispaikka ja -tapa määritellään HOJKSissa ja sitä dokumentoidaan, siinä käytettyjä menetelmiä arvioidaan ja kehitetään kuten tehostetussa tuessa. Mikäli erityisen tuen tarve muuttuu tai sitä ei enää ole, tulee erityisen tuen antaminen lopettaa ja siirtää oppilas tehos-tettuun tukeen joustavasti.

Tällöin opetusta jatketaan oppimissuunnitelmaan perustuen.	Tällöin opetusta jatketaan oppimissuunnitelmaan perustuen.

5. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKIMUODOT	
5.1.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen	
5.1.4.1 Kuopio	
Nykyinen teksti	Ehdotus uudeksi
Oppimäärän yksilöllistäminen ei ole koskaan ensisijainen ratkaisu. Sitä ennen on kokeiltava koulun muita tukitoimenpiteitä, jotka kirjataan oppilaalle laadittavaan oppimissuunnitelmaan. Toimenpiteiden vaikutusta on seurattava ja arvioitava säännöllisesti. Vaikean elämäntilanteen aiheuttama vaikutus oppimistuloksissa on arvioitava, jolloin harkitaan määräaikaista yksilöllistämistä. Yksilöllistämispäätöksissä on huomioitava oppilaan kehitysprosessi ja annettava aikaa taitojen kypsymiselle. Oppimisen ongelmiin pitäisi kuitenkin voida puuttua mahdollisimman varhain ja estää negatiivisten kokemusten kertyminen sekä syrjäytymiskehitys. Koulutulokkaiden ja maahanmuuttajalasten kohdalla noudatetaan samoja yksilöllistämisen kriteerejä. Erityisen tuen päätös – ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistäminen – voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Alkuopetuksen aikana yksittäisen oppiaineen oppimäärää ei yksilöllistetä, eikä uuden alkavan oppiaineen oppimäärää pääsääntöisesti ennen kuin oppilas on opiskellut sitä lukuvuoden verran. Ennen	Oppimäärän yksilöllistäminen ei ole koskaan ensisijainen ratkaisu. Sitä ennen on kokeiltava koulun muita tukitoimenpiteitä, jotka kirjataan oppilaalle laadittavaan oppimissuunnitelmaan. Toimenpiteiden vaikutusta on seurattava ja arvioitava säännöllisesti. Vaikean elämäntilanteen aiheuttama vaikutus oppimistuloksissa on arvioitava, jolloin harkitaan määräaikaista yksilöllistämistä. Yksilöllistämispäätöksissä on huomioitava oppilaan kehitysprosessi ja annettava aikaa taitojen kypsymiselle. Oppimisen ongelmiin pitäisi kuitenkin voida puuttua mahdollisimman varhain ja estää negatiivisten kokemusten kertyminen sekä syrjäytymiskehitys. Koulutulokkaiden ja maahanmuuttajalasten kohdalla noudatetaan samoja yksilöllistämisen kriteerejä. Erityisen tuen päätös – ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistäminen – voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Alkuopetuksen aikana yksittäisen oppiaineen oppimäärää ei yksilöllistetä, eikä uuden alkavan oppiaineen oppimäärää pääsääntöisesti ennen kuin oppilas on opiskellut sitä lukuvuoden verran. Ennen

kuin oppiaineen oppimäärä yksilöllistetään, tulee selvitysprosessissa aina olla mukana psykologinen tutkimus, jossa oppilaan kognitiivinen kapasiteetti ja muut mahdolliset erityiset oppimisvaikeudet on arvioitu. Erityisen tuen päätöksen tekee <i>perusopetusjohtaja</i> koulun oppilashuoltoryhmän esityksen pohjalta. Vaikka oppilaalla olisi jo yksilöllistetty oppimäärä jossakin oppiaineessa, täytyy uusista yksilöllistettävistä oppimääristä tehdä erilliset esitykset ja päätökset. <i>Erityisen tuen päättymisestä päättää koulun rehtori oppilashuoltoryhmän esityksen pohjalta.</i> Oppilas voi opiskella oppimäärän/-määrien yksilöllistämiseen liittyvän erityisen tuen päätöksen jälkeen edelleen joko omassa opetusryhmässään, laaja-alaisessa erityisopetuksessa, osittain pienryhmässä tai kokonaan erityisluokassa, mikäli se todetaan oppilaan kannalta parhaimmaksi vaihtoehdoksi. Vapauttamiselle oppimäärän opiskelusta edellytetään erityisen painavia ja perusteltuja syitä. Oppiaineen opiskelusta vapauttamisesta ja korvaavan opetuksen tai ohjatun toiminnan järjestämisestä päättää koulun rehtori.	kuin oppiaineen oppimäärä yksilöllistetään, tulee selvitysprosessissa aina olla mukana psykologinen tutkimus, jossa oppilaan kognitiivinen kapasiteetti ja muut mahdolliset erityiset oppimisvaikeudet on arvioitu. Erityisen tuen päätöksen tekee perusopetuspäällikkö koulun esityksen pohjalta. Vaikka oppilaalla olisi jo yksilöllistetty oppimäärä jossakin oppiaineessa, täytyy uusista yksilöllistettävistä oppimääristä tehdä erilliset esitykset ja päätökset. Erityisen tuen päättymisestä päättää perusopetuspäällikkö koulun esityksen pohjalta. Oppilas voi opiskella oppimäärän/-määrien yksilöllistämiseen liittyvän erityisen tuen päätöksen jälkeen edelleen joko omassa opetusryhmässään, laaja-alaisessa erityisopetuksessa, osittain pienryhmässä tai kokonaan erityisluokassa, mikäli se todetaan oppilaan kannalta parhaimmaksi vaihtoehdoksi. Vapauttamiselle oppimäärän opiskelusta edellytetään erityisen painavia ja perusteltuja syitä. Oppiaineen opiskelusta vapauttamisesta ja korvaavan opetuksen tai ohjatun toiminnan järjestämisestä päättää koulun rehtori.

5. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKIMUODOT	
5.2.2 Ohjauksen järjestäminen	
5.2.2.1 Kuopio , kappaleet 14 ja 15	
Nykyinen teksti	Ehdotus uudeksi
Koulukuraattori • <i>työskentelee oppilaiden kanssa, johon kuuluu esim. asioiden selvittely, arviointi, tukikeskustelut, koulun tukitoimien järjestely, ohjaus koulun ulkopuolisten palvelujen piiriin</i> • <i>tukee vanhemmuutta</i> • <i>työskentelee oppilasryhmien ja luokkien kanssa esim. yhteishenki-, kiusaamis- ja päihdekysymyksissä</i>	Koulukuraattori • osallistuu kouluyhteisössä koulun opiskeluhoitoryhmään sekä muuhun moniammatilliseen oppilashuollon yhteistyöhön, joka koskee joko yksittäistä oppilasta, luokkaa tai koko kouluyhteisöä • selvittelee ja arvioi yksilö- ja asiakastyössään lapsen ja nuoren

- antaa tarvittaessa neuvoja opetus- ja oppilashuoltohenkilöstölle
- osallistuu koulun oppilashuollolliseen suunnittelu- ja kehittämistyöhön.

Koulupsykologi

- valmistelee esiopetuksessa olevien, erityistä tukea tarvitsevien lasten koulusijoitukset
- tekee oppilaiden koulunkäyntiin ja hyvinvointiin liittyvät psykologiset tutkimukset ja arviot
- antaa neuvoja opettajille ja muulle oppilashuoltohenkilöstölle oppilaiden oppimis- ja hyvinvointiongelmassa
- neuvottelee vanhempien kanssa oppilaiden koulunkäyntiin liittyvissä vaikeuksissa.

koulunkäyntiin ja elämäntilanteeseen liittyviä kysymyksiä

Koulupsykologi

- osallistuu koulu yhteisössä koulun opiskeluhoitoryhmään sekä muuhun moniammatilliseen oppilashuollon yhteistyöhön, joka koskee joko yksittäistä oppilasta, luokkaa tai koko koulu yhteisöä
- selvittelee ja arvioi yksilö- ja asiakastyössään lapsen ja nuoren kehitykseen, oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyviä kysymyksiä

LISÄTÄÄN KOULUTERVEYDEN HUOLTO (Maijun teksti)

TAULUKKO: Tehostettu tuki. Muutosehdotukset:

